Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл obod!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ◆ TOŞKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1995 йил 21 июнь, чоршанба • № 49 (10.725) • Эркин нархда сотилади

ҲАМКОРЛИК КЎПРИКЛАРИ МУСТАҲКАМЛАНАВЕРСИН

УКРАИНА ПРЕЗИДЕНТИНИНГ МАМЛАКАТИМИЗГА РАСМИЙ ТАШРИФИ БОШЛАНДИ

Бугунги кунда ҳамдўстликка аъзо мамлакатларнинг нафақат МДҲ доирасида, балки, ўзаро тенглик ва манфаатдорлик асосидаги икки ёқлама муносабатлари тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Бу жараён борган сари янгича кўлам касб этаётир. Хусусан, Ўзбекистон билан Украина ўртасида йўлга қўйилган иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий алоқалар бунга яққол мисолдир.

Икки давлат ўртасидаги мавжуд дўстлик ва ҳамкорлик анъаналари чуқур илдизга эга. Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг ўтган йили Украинага қилган сафари эса ушбу муносабатларни мустаҳкамлаш, уни янада кенгайтириш йўлида муҳим қадам бўлди. Сафар натижаси ўлароқ, икки давлат ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик борасида кўплаб ҳужжатлар имзоланди. Айни пайтда эса республикамиз халқ хўжалигининг турли соҳаларида Ўзбекистон билан Украинанинг талай қўшма корхоналари фаолият кўрсатмоқда.

20 июнь куни Украина Президенти Леонид Кучманинг мамлакатимизга расмий ташрифи иқтисодий ҳамкорлик борасида шу қисқа давр ичида амалга оширилган ишларни яна бир бор сарҳисоб қилиш, унинг ижобий жиҳатларини ривожлантириш имконини бериши билан аҳамиятлидир.

Тошкент аэропортининг муҳташам биноси пештоқида Украина ва Ўзбекистон Республикалари давлат байроқлари ҳилпираб турибди. Украина Президенти Леонид Кучма ва унинг рафиқасига Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов рафиқаси билан пешвоз чиқди. Миллий либосдаги қизлар юксак мартабали меҳмонга анвойи гуллар тақдим этди.

Ҳар икки давлат Президентлари шоҳсупага кўтарилдилар. Украина ва Ўзбекистон Республикалари давлат мадҳиялари янгради. Президентлар миллий гвардиячиларнинг фахрий қоровули сафи олдидан ўтдилар.

Сўнгра ҳар икки мамлакат Президентларининг расмий делегациялар аъзолари билан танишув маросими бўлиб ўтди.

Шу ерда меҳмонлар хорижий мамлакатларнинг Ўзбекистондаги ваколатхоналари раҳбарлари билан танишдилар.

Мамлакатимиз раҳбари олий мартабали меҳмонни Ўзбекистон заминига ташрифи билан қутлаб, сафарининг муваффақиятли ўтишига тилак билдирди.

Украина ва Ўзбекистон Республикалари давлат байроқлари рамзи ўрнатилган автомашиналар карвони олий мартабали меҳмон учун ажратилган қароргоҳга йўл олди. Тошкент кўчаларида икки дўст мамлакат байроқлари ҳилпирайди. Халқлар дўстлигини улуғловчи, меҳмонларни олқишловчи шиорлар кўчаларга байрамона руҳ бағишлаган. Меҳмонларни кўплаб шаҳарликлар ва пойтахт меҳмонлари олқишладилар.

Дўрмон қароргоҳида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов билан Украина Президенти Леонид Кучма ўртасида яккама-якка суҳбат бўлиб ўтди. Унда мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни янада тараққий эттириш билан боғлиқ масалалар хусусида фикрлашиб олинди.

(ЎзА).

«Ҳосил-95» • Ғалла мустақиллиги учун

ҒОЛИБЛАР АНИҚЛАНДИ

ВИЛОЯТИМИЗДА ғалла ўрими қизғин давом этмоқда. Мавсумни уюшқоқлик билан ўтказиш, етиштирилган ҳосилни нес-нобуд қилмай тезда ўриб-йиғиб олиш борасидаги мусобақа яхши самаралар бераётир. Шу йил 16 июнгача бўлган муддат ичида қатор туманларда эришилган натижалар буни яққол кўрсатди. Вилоят ҳокимлигида чиқарилган якунга кўра Зангиота тумани биринчи ўринни эгаллади. Туманда мазкур муддат ичида режадаги 2875 гектар бошоқли дон майдонининг 20,2 фоизи ўрилиб, сувли ерларнинг гектаридан 33,5 центнердан ҳосил олинди. Комбайнлар унумдорлиги ўртача 2,7 гектарни ташкил этди, давлат буюртмаси 30,5 фоизга бажарилди.

Мавсум бошидан ғайрат кўрсатиб ишлаётган Чиноз тумани ғаллакорлари иккинчи ўрин соҳиби бўлдилар. Бу ерда 8307 гектар бошоқли дон майдонининг 32,2 фоизи ўриб олинди.

Сувли ерлардаги ҳосилдорлик гектаридан 35,8 центнерни, комбайнлар унумдорлиги эса 9,3 гектарни ташкил этди.

Давлат буюртмаси 27 фоизга адо этилди.

Учинчи ўрин Янгийўл туманига берилди. Янгийўлликлар бу вақт ичида 5100 гектар бошоқли дон майдонининг 24,5 фоизини ўриб олиб, суғориладиган майдонларнинг ҳар гектаридан ҳосилдорликни 31 центнерга етказдилар. Комбайнларнинг ўртача унумдорлиги 4,1 гектарни ташкил этди. Давлат буюртмаси 27,5 фоизга бажарилди.

Вилоят ҳокимининг қарорига мувофиқ ғолиб туманлар пул мукофотлари билан тақдирландилар.

ВИЛОЯТДА БИРИНЧИ

Чиноз туманидаги Навоий номли жамоа хўжалиги ғаллакорлари катта зафар қучдилар. Давлат омборларига режадаги 444 тонна ўрнига 460 тоннадан зиёд дон етказиб берилди.

Навоий номидаги жамоа хўжалиги деҳқонлари бу йил 236 гектар майдонда дон етиштирдилар. Ўримйиғимга ҳар томонлама пухта тайёргарлик кўрган ҳолда киришган ғаллакорлар белгиланган режани бир ҳафта ичида бажардилар. Давлатга мўлжалдагидан 16 тонна кўп дон сотилди.

Ўрим-йиғим ишларида Музаффар Бўрончиев ва Жалолиддин Нурматовлар сингари моҳир комбайнчилар шижоат кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Ҳозирги кунгача М.Бўрончиев 74 гектар, Ж.Нурматов эса 70 гектар майдондаги ғаллани ўриб-йиғиб бердилар.

Ҳар гектаридан 35 центнердан дон ҳосили йиғиштириб олаётган ғаллакорлар дала ишларини яқин икки-уч кун ичида тамомлаб, давлатга қўшимча яна 200 тонна ғалла сотишга аҳд қидилар.

О. МАЪМУРОВ.

БУ ЙИЛ ҲАМ ПЕШҚАДАМ

Тошкент тумани деҳқонлари бу йил ҳам вилоятда биринчи бўлиб давлатга ғалла сотиш режасини бажардилар

ЭСИНГИЗДА бўлса, ғалла ўрими бошланган кезларда берилган хабарда туман меҳнаткашлари ўрим-йиғимни узоги билан 15 иш кунида тугаллашга аҳд қилганликлари айтилган эди. Белгиланган тадбирларни беками-кўст амалга оширган тошкентликлар ўз сўзларининг уддасидан чиқдилар. Туман ғаллакорлари бу йил ҳам вилоятда биринчи бўлиб, давлатга ғалла сотиш режасини бажардилар.

Бу йил 1000 гектар майдонда ғалла етиштирилди. Ҳозирги кунга қадар ана шу майдондаги ғалланинг 899 гектари ўриб олинди. 534 гектар ердаги ғалла янчиб олинди. Айни кунгача тайёрланган ялпи ҳосил 1762 тоннани ташкил этди. Ҳосилдорлик 33 центнерга етди. Туман деҳқонлари ўтган кунга қадар давлатга 1510 тоннадан ортиқ ғалла сотиб, белгиланган режани ошириб бажардилар.

Ўрим-йиғим ҳар бир хўжаликда ғоят уюшқоқлик билан ўтказилди. Охунбобоев номли, М.Фозилов номли, А.Абдураҳмонов номли, Т.Раҳимов, «Ўзбекистон», Т.Мирзаев номли жамоа хўжаликларида ғалла ўрим-йиғими, айниқса, уюшқоқлик билан ўтди. Шу туфайли ҳам улар давлатга ғалла сотиш режасини анча барвақт бажариб қўйдилар.

Бу йил туманда ғаллани қўлда ўриб олишга ҳам алоҳида тайёргарлик кўрилди. Зарур миқдорда ўроқ ва чалғилар тайёрланди. Шу туфайли ҳам ҳар куни қўл ўримида 400-500 киши қатнашди. Улар ғоят самарали ишладилар.

Туманда ўрим-йиғим ишлари қизғин давом этмоқда. Деҳқонлар қолган 100 гектар майдондаги ғаллани ҳам тез кун ичида ўриб-йиғиб олиш ва давлатга режага қўшимча яна 660 тонна ғалла топшириш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Ана шунда ялпи хирмон 3,5 минг тоннага етади.

Н. ИСАЕВ.

КОМБАЙНЛАР ТЎХТОВСИЗ ИШЛАЙДИ

ОҲАНГАРОН тумани хўжаликларида ҳам ғалла йиғими оммавий суръатда бошланиб кетди. 56 та дон комбайнининг деярли ҳаммаси тўла қувват билан ишламоқда.

Тумандаги «Оҳангарон», «Ангрен», Собир Раҳимов номли ҳиссадорлик жамияти, «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги, «Янги ҳаёт» давлат хўжалиги ва бошқа жамоаларда ҳам ўрим-йиғим суръатлари кундан-кунга ошиб бормоқда.

— Ўрим-йиғимни нобудгарчиликсиз, барвақт якунлаш кўп жиҳатдан агрегатларнинг бенуқсон, унумли ишлашига боғлиқдир, — дейди суҳбатда туман техникани таъмирлаш корхонасининг бошлиғи Ғайрат Умаров. — Ана шу мақсадда 4 та кўчма устахона ташкил этдик. Улар рация орқали боғланиб, жойларда шошилинч техника ёрдами кўрсатадилар.

Ғаллакорларнинг машаққатли меҳнатини ҳисобга олиб туманда рағбатлантириш ва ижтимоий муҳофазани изчил йўлга қўйиш юзасидан зарур чора-тадбирлар ишлаб чиқилди. Комбайнчиларнинг иш вақти икки сменада ташкил этилган. Мусобақага ҳар 5 ва 10 кунда якун ясалиб, ғолиблар мунтазам тақдирланиб бормоқда. Масалан, беш кунликда ғолиб чиқиб, биринчи ўринни эгаллаган комбайнчиларга маошидан ташқари ўриб берган ҳар тонна ғалласининг 200 килограмми мукофот тариқасида берилади. Ўн кунликда ғолиб чиққанларга биттадан қўй тортиқ қилинади. Бошқа пул мукофотлари ҳам мавжуд. Хўжаликларда кўчма шийпонлар ташкил этилган. Уч маҳал бепул иссиқ овқат, ётоқ тайин, маданий ҳордиқ чиқариш, оммавий-оқартув ишлари билан боғлиқ ҳамма шарт-шароитлар муҳайё. Ўйлаймизки, оҳангаронлик миришкорлар барча майдонлардаги ғаллани ўзлари белгилаган 20 иш кунида тўла ўриб-йиғиб оладилар.

М. ҚАЮМОВ.

ДАВЛАТ БУЮРТМАСИ БАЖАРИЛДИ

Деҳқончиликда, қайси бир тармоқ бўлмасин, ҳақиқий миришкорлар меҳнат қилишса, ишда унум, барака бўлверади. Янгийўл туманидаги Абдулла Ортиқов номли жамоа хўжалиги ғаллакорлари ҳақида ҳам фақат яхши гапларни айтиш мумкин. Улар қисқа вақт ичида ғалла етиштиришнинг ҳам ҳадисини олдилар. Шунинг учун ҳам каттагина майдонларда бу экиндан юқори ҳосил етиштирилди. Ўрим - йиғим ишларига мавжуд техникалар тўла сафарбар этилди. Қўл кучидан ҳам оқилона фойдаланилди. Шу туфайли ҳам мўлжалдаги хирмон барвақт кўтарилди. Хўжалик ғаллакорлари давлатга 848 тонна дон топшириб, давлат буюртмасини муддатидан илгари бажардилар.

Далада ҳали ҳосил мўл. Миришкорлар уни ўриб-йиғиб олишни ҳам қисқа кунларда тугаллаб, ялпи ҳосилни 1251 тоннага етказиш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар.

ДАСТЛАБКИ МАРРА

БЕКОБОД вилоятда энг кўп ғалла етиштирадиган туманлардан ҳисобланади. Улар бу йил 13 минг гектар майдонда мўл ҳосил тўпладилар. Давлатга 26 минг тонна ғалла сотиш мўлжалланган эди. Ана шу мақсадда дастлабки кунларданоқ хўжаликлар ўртасида ўрим-йиғим ишлари ўзаро мусобақа асосида авж олдирилди. Белгиланган тадбирларда комбайнларнинг унум билан ишлашини таъминлаш, қўл ўримида қатнашувчилар учун барча шарт-шароитларни яратиб бериш кўзда тутилди. Ҳар бир хўжаликда бу тадбирларнинг амалда тўлиқ бажарилиши таъмин этилмоқда. Натижада тумандаги «Авангард» жамоа хўжалиги ўрим-йиғимда илғорлик қилди. 162 гектар ердан ҳозирги кунгача 630 тонна дон топшириб, режани биринчилардан бўлиб бажарди. Ялпи хирмонни 1400 тоннага олиб чиқиш учун аҳд қилган ғаллакорлар йиғимтеримни қизғин давом эттирмоқдалар.

Бошқа хўжаликларда ҳам ўрим-йиғим ишларини муваффақиятли якунлаш учун барча чора ва тадбирлар кўрилаётир.

Н. НОСИРОВ.

Вилоят ҳокимлигида

ПАРЛАМЕНТ ҚАРОРЛАРИ — УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

ЎЗБЕКИСТОНДА бозор муносабатларининг ларзаларсиз кечаётганлиги, демократик ўзгаришларнинг ривожи кўплаб хорижий давлатлар томонидан эътироф этилаётганлиги, Парламентимиз яратган қонунчилик базаси демократик фуқаровий жамиятни барпо этишга хизмат қилаётганлиги ва энг муҳими бу жараёнларнинг барчаси республикада тинч ва осойишталикни сақлаб қолган ҳолда амалга оширилаётганлиги — Ўзбекистон ўзи танлаган йўлдан дадил одимлаётганлигидан далолат беради.

Кеча вилоят ҳокимлигида Тошкент вилоятидан сайланган Олий Мажлис депутатлари ва вилоят кенгаши депутатлари билан ўтказилган йиғилишда ана шулар ҳақида атрофлича гап борди.

Йиғилишни вилоят ҳокими Э. М. Рўзиев бошқарди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси Э.Халилов сўзга чиқди.

У юқоридаги масалалар хусусида атрофлича тўхталиб, янги депутатлар корпуси ўз фаолиятларини ушбу мақсадларга қаратганликларини қайд этди. Олий Мажлиснинг ўтган даврдаги фаолияти ҳақида гапириб берди.

Олий Мажлис таркиб топганига салкам ярим йил бўлди. Шу вақт ичида унинг иккита сессияси ўтказилди.

23-24 февралда ва 5-6 майда ўтказилган биринчи ва иккинчи сессияларда 4 та қонун ҳамда Олий Мажлиснинг 75 та қарори қабул қилинди.

Биринчи сессияда парламент Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А. Каримовнинг «Ўзбекистоннинг сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий истиқболининг асосий тамойиллари тўғрисида»ги маърузаси юзасидан алоҳида муҳим аҳамиятга молик қарор қабул қилди. Ушбу ҳужжатнинг муҳимлиги шундан иборатки, янги парламент Ўзбекистонни ривожлантиришнинг танланган йўли тўғрилигини яна бир бор тасдиқлади. Қарорда қайд этилдики, ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ривожланишнинг маърузада баён қилинган концепцияси миллий давлатчиликни қуриш, фуқаровий ҳуқуқий жамиятни барпо этиш ва унинг маънавий-ахлоқий қадриятларини тиклашнинг муҳим асосидир.

Олий Мажлис фаолиятининг ҳозирги босқичдаги ўзига хос хусусияти кўп партиявийлик таомилларининг жорий этилиши ва изчиллик билан қарор топишидир. Республика тарихида илк бор Парламент кўппартиявийлик сайлов асосида таркиб топди. Биринчи сессияда Ўзбекистон Парламенти депутатлар таъсис йиғилишларининг аризалари ва тегишли ҳужжатларини кўриб чиқди. Натижада Олий Мажлис ҳокимият вакиллик органларидан сайланган 120 кишидан иборат депутатлар блокини, 69 нафар депутатдан таркиб топган Халқ демократик партияси фракциясини, 47 нафар депутатдан таркиб топган «Адолат» социал демократик партияси фракциясини, 14 нафар депутатдан таркиб топган «Ватан тараққиёти» партияси фракциясини рўйхатга олди.

Парламент кўриб чиққан муҳим масалалардан яна бири ҳукумат таркибини тасдиқлашдир. Республика Президентининг Фармонига мувофиқ Вазирлар Маҳкамасининг таркибига киритилган номзодлар замон синовларидан ўтган ва барча мезонлар ва талабларга жавоб берадиган кадрлардир. Ҳукуматдаги асосий лавозимларга таниқли, обрў-эътиборли, юқори малакали кишилар, янги ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий шароитларда ишлаш, халқаро сиёсий ва молиявий иқтисодий ташкилотлар, тадбиркорлик тузилмалари билан ҳамкорлик қилиш соҳасида бой тажриба орттирган мутахассислар тайинланди.

Ўтган даврда Олий Мажлис сессияларида Ўзбекистон Республикасида депутатлар мақоми тўғрисидаги қонун, Олий Мажлиснинг Регламенти, Олий Мажлиснинг қўмиталари ва комиссиялари тўғрисида Низом икки ўқишда муҳокама этилди ва қабул қилинди. Олий Мажлиснинг қўмиталарига ўз соҳасининг билимдон мутахассислари, таниқли иқтисодчилар, олимлар, ёзувчилар раҳбар этиб сайландилар ва фаол ишга киришдилар.

Парламент суд-ҳокимиятига даҳлдор масалаларга катта эътибор қаратди. Олий Суд таркибига ўзгаришлар киритилди. Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди сайланди. Парламент Конституциявий суд бўйича қарор қабул қилди. Шунга мувофиқ хорижий мамлакатлар қонун ҳужжатларини ва тажрибасини чуқур ўрганиш ҳамда шу асосда «Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида»ги қонунини такомиллаштириш юзасидан таклифлар тайёрлаш зарурлиги таъкидланди.

Ўзбекистон мустақил давлат сифатида ўз давлат мукофотлари, орден ва медалларини таъсис этишда изчил йўл тутмоқда. Ўзбекистонда иқтисодиёт ва маданиятни юксалтириш, тинчлик ва барқарорликни сақлашдаги хизматлари учун бериладиган «Меҳнат шуҳрати» орденини, шунингдек, мамлакат мудофаа қудратини ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш, ҳуқуқ-тартиботни таъминлаш ишидаги хизматлари учун фуқароларга бериладиган «Шон-шараф» орденини таъсис этиш ҳақидаги масалага тўхтаб ўтилди. Олий Мажлис орденларнинг тавсифи ва эскизларини маъқуллади ва уларни халқ муҳокамаси учун матбуотда эълон қилди.

Олий Мажлиснинг иккинчи сессиясида депутатлар, шунингдек лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш тўғрисидаги 1993 йил 2 сентябрда қабул қилинган қонунга ўзгартишлар киритдилар. Ҳарбий доктрина лойиҳасини кўриб чиқдилар.

Ҳарбий доктрина мамлакатимиз учун, унинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш учун алоҳида муҳим аҳамиятга эгалигини эътиборга олиб, Олий Мажлис доктринани биринчи ўқишда қабул қилиш, матбуотда эълон қилиш, сўнгра навбатдаги сессия муҳокамасига киритиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Олий Мажлиснинг биринчи ва иккинчи сессияларида депутатлар Ўзбекистон билан бир қатор хорижий давлатлар ўртасида тузилган шартномаларни, Битимни ратификация қилди. Шунингдек республикамизнинг бир қатор халқаро конвенцияларга қўшилиши тўғрисида қарорлар қабул қилинди.

Олий Мажлиснинг май ойида ўтказилган сессиясидаги Президент И. А. Каримовнинг баёноти Парламент олдига мураккаб вазифани қўйди: Ўзбекистон Республикаси Президенти референдум орқали узайтирилган ўз ваколатлари муддатини давлат раҳбари лавозимида бўлишнинг иккинчи муддати деб ҳисоблашни сўради. Ваҳоланки референдумдан кўзланган мақсад ҳам, киритилган таклиф мазмуни ҳам мутлақо бошқа эди.

Ўзбекистонда янги Конституция қабул қилиниши муносабати билан шундай номутаносиблик юзага келдики, ҳукумат беш йил давомида икки марта тайинланиши зарур бўлиб қолди. Яъни Президент сайловидан сўнг биринчи марта ва янги Олий Мажлис сайланганидан сўнг иккинчи маротаба. Ана шу номутаносибликни бартараф этиш учун Президент муддатини узайтириш эмас, балки парламент ва Президент сайловлари муддатини яқинлаштиришга эҳтиёж пайдо бўлди. Референдумни ўтказишдан кўзланган асосий мақсад ана шу эди.

Президент ваколат муддати тугашига яна икки йил борлигига қарамай, масаланинг ўта муҳимлигини инобатга олган ҳолда Ислом Абдуғаниевич 1995 йилдаги референдумни ўтказишга розилик бердилар. Ваҳоланки, бу референдумни муддатидан олдин ўз ваколатини тугаган деб ҳисоблаб, янги сайловга розилик бериш деб баҳолаш мумкин эди. Чунки Президент сайлови 1997 йилда ўтказилиши керак эди. Референдум якунлари Ўзбекистон халқи Президентга юксак ишонч билдиришини исботлади ҳамда унинг бошчилигида амалга оширилаётган ички ва ташқи сиёсатни қўллаб-қувватлаётганлигини ёркин ифода этди.

Президентнинг баёноти юзасидан Олий Мажлис сессиясида фикрлашув бўлди. Ушбу масала парламент мажлиси оралиғида шошилинч равишда чақирилган Олий Мажлис Кенгашида муҳокама қилинди. Бироқ, бунда ҳам узил-кесил қарорга келинмади. Парламент махсус қарор қабул қилиб, олий Мажлиснинг раиси бошчилигидаги нуфузли комиссия тузди. Комиссияга масалани ҳар томонлама ўрганиб чиқиш ва халқнинг хоҳиш-иродаси, Конституция ва амалдаги қонун ҳужжатларига мувофиқ кейинги сессияда Олий Мажлисга маълумот бериш топширилди.

— Бугунги кунда ушбу комиссия номига кўплаб таклифлар, фикр ва мулоҳазалар келиб тушмоқда.— деди Олий Мажлис Раиси Э. Халилов,— ушбу масалага ўз муносабатини билдириш — ҳар бир Ўзбекистон фуқаросининг Конституцион ҳуқуқидир. Комиссия эса ҳар бир таклифни инобатга олиб, кейинги сессияда ўз хулосасини баён этади.

Шундан сўнг йиғилишда ушбу масала қизғин муҳокама қилинди. Сўзга чиққан қатор депутатлар ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Йиғилишда Бош вазир ўринбосари — республика хотин-қизлар қўмитаси раиси Д. Ғуломова иштирок этди ва сўзга чиқди.

МУНОСИБ НИШОНЛАДИЛАР

ҚИБРАЙ туманидаги Дўрмон қишлоғида вилоят шифокорлари ўзларининг касб байрамларини - тиббиёт ходимлари кунини нишонладилар. Шуни айтиш керакки, тиббиёт ходимлари сўнгги йилларда аҳолига малакали тиббий хизмат кўрсатиш юзасидан катта ишларни амалга оширмоқдалар. Байрам арафасида вилоятимиздан 12 шифокор республикамизда янги таъсис этилган «Тиббиёт аълочиси» нишони, 12 нафар ходим эса фахрий ёрлиқлар билан тақдирланганлиги ана шу ишларга берилган муносиб баҳодир.

Йиғилишда таъкидланганидек, вақтинчалик иқтисодий қийинчиликларга қарамай, республика ҳукумати халқ саломатлигини мустаҳкамлаш масаласига алоҳида эътибор бериб келмоқда. Натижада жойларда янги-янги тиббиёт муассасалари қурилиб, ишга туширилмоқда. Хусусан, Янгийўл шаҳри, Бекобод шаҳри, Бўстонлиқ, Қибрай туманларида байрам арафасида фойдаланишга топширилган янги саломатлик марказлари ва поликлиникалар уларнинг бир қисмидир. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ислоҳотлар соғлиқни сақлаш тармоғига ҳам жадал кириб боряпти. Шу кунгача вилоятдаги 18 та тиббий муассаса хусусийлаштирилди. Яқин кунларда 10 муассаса давлат тасарруфидан чиқарилади. Мақсад тиббий муолажалар сифатини ошириш, аҳолига сифатли хизмат кўрсатиш, меҳнаткашларнинг саломатлигини муҳофаза этишдир.

Байрам баҳонасида бўлиб ўтган вилоят шифокорларининг бу анжуманида тармоқдаги камчиликларни бартараф этиб, муаммоларнинг ечимини топиш, белгиланган тадбирларни амалга оширишни жадаллаштириш, айниқса, оналик ва болаликни муҳофаза этиш масалаларига алоҳида тўхталиб ўтилди, фикр-мулоҳазалар билдирилди.

Тиббиёт ходимларининг йиғилишида вилоят ҳокимининг муовини Д.Н.Жаҳонгирова иштирок этди ва сўзга чиқди.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

1995 йил 21 июнь • № 49 (10.725)

ОММАВИЙ РАВИШДАГИ ХУСУСИЙЛАШТИРИШ — МАВСУМИЙ ИШ ЭМАС, ДАВР ТАҚОЗОСИ!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг яқинда эълон қилинган «Давлат мулки бўлган корхоналарни акциялаштиришни жадаллаштириш ва қимматли қоғозлар бозорини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонини қисқа қилиб давлат ва жамиятни ислоҳотларнинг янги босқичига олиб чиқиш, деб баҳолаш мумкин. Бу муҳим ҳужжат туфайли йирик корхоналарни мулкчиликнинг янги шаклига ўтказиш борасидаги барча тўсиқлар олиб ташланди, республикамизнинг юз минглаб меҳнаткаш кишилари олдида акционер бўлиш, яъни саноат корхоналарига эгалик қилиш имконияти очилди.

Президентнинг бу Фармони узоқ муддат тайёрланди. Айрим кишилар — ишбилармонлар — уни кутарди, айримлар — фаолиятсиз ва ялқовлар эса, унинг пайдо бўлишидан қўрқарди. Бироқ Фармон айнан вақтида — давлат ва жамият ислоҳотларнинг янги даврига кирган, кишиларда хусусий мулк туйғуси уйғонган, давлат бошқарув органлари эса мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришнинг механизмини ишлаб чиққан пайтда пайдо бўлди.

Нима бўлганда ҳам, хусусий мулк деган таъбирнинг замирида катта гап бор. Чунки, мулкнинг ўз эгаси бўлган мамлакатгина ўзининг монополиядан эркинлигини сақлаб қола олиши, бозор иқтисодиёти қонунлари асосида тараққий этиши мумкин. Шу ўринда америкаликларнинг роҳат-фароғатда яшаши йўлини кўрсатиб берганлардан бири Жефферсоннинг гапини эслаш жуда ўринлидир. У шундай деган эди: «Ҳар бир киши ўзи эга бўлган мулк туфайли қонун ва тартибларга риоя қилинишидан манфаатдордир. Бундай кишилар ўзининг ижтимоий фаолиятини ва эркинликнинг, агарда Европадаги жоҳиллар қўлига тушиб қолса, халқ ва алоҳида кишиларнинг бутун мулкини барбод қилишга олиб келиши мумкин бўлган қисмини яхши ҳимоя қила олади». Яхшиям, Европада бу ҳол юз бермади. Бу ҳол Европанинг шарқийроқ томонида, «СССР» деб аталган ададсиз ҳудудда юз берди. Бироқ, бу маъмурий-буйруқбозлик салтанати ҳам барҳам топди...

Республикамизнинг барча фуқароси эълон қилинган бу Фармоннинг мағзини чақиши керак. Биз истаймизми-йўқми, қатъи назар — бу ҳужжат аҳамияти, кўлами ва салмоғи жиҳатидан мустақиллик ҳақидаги Декларация ва Конституция қабул қилинишига тенглашади. Эҳтимол, бу гап айрим кишиларга баландпарвозроқ бўлиб туюлар, бироқ масалага ижтимоий-иқтисодий, хусусан, сиёсий жиҳатдан қарайдиган бўлсак, айнан шундай эканига амин бўламиз!

Хўш, Президентнинг бу Фармонини бевосита уни амалга ошириши лозим бўлган кишилар қандай баҳолашади, улар бошқараётган бўлинмалар олдида қандай вазифалар турибди ва, ниҳоят, кундалик турмушимизда ҳар биримизни нималар кутмоқда? Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари Юрий Пайгин, Мираброр Усмонов, бевосита Фармонни амалга ошириш зиммасига юкланган ташкилот — Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасини бошқараётган Виктор Чжен, адлия вазири Алишер Мардиев ва молия вазирининг ўринбосари Абдулла Абдуқодиров мана шу мураккаб саволларга жавоб беришади.

МУЛК ШАКЛИНИ ЎЗГАРТИРИШ — ЯНГИЛАНИШНИ ТЕЗЛАШТИРИШ СТРАТЕГИЯСИДИР

Республика Бош вазирининг ўринбосари — Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси раиси Виктор ЧЖЕН:

— Президентимиз Ислом Каримов Фармонига кўра, Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси зиммасига мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва корхоналарни акционерлик жамиятларига айлантириш жараёнини бошқариш ва мувофиқлаштиришни ташкил этиш бўйича катта масъулият юкланган. Бу биз учун шарафли, бироқ айни пайтда масъулиятли вазифадир. Бу вазифа нима учун айнан бизнинг зиммамизга юкланган?

Биз мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш билан анчадан бери шуғулланамиз. Бу борада етарли тажриба орттирганмиз, корхона ва ташкилотларни мулкчиликнинг бир шаклидан бошқа шаклига ўтказишнинг аниқ механизми ишлаб чиқилган. Биз бу фаолиятни дастлаб кичикроқ ишлардан — уй-жойларни хусусийлаштиришдан бошладик. Кейин савдо, хизмат кўрсатиш объектлари, унча катта бўлмаган ва кичик саноат корхоналарига навбат келди. Мана энди йирик корхоналар, улкан саноат иншоотларини очиқ турдаги акционерлик жамиятларига айлантиришнинг пайти етди.

Менга кўпинча: нега бу ишни айнан ҳозир қилишимиз керак, уни янаги йилдан бошласак бўлмайдими ёки нега икки ой бурун бу ишга киришилмади, деган саволлар тушади. Шуни айтишим лозимки, бу ишга киришиш муддати хусусида тасодиф юз бергани йўқ. Бозор иқтисодиётига аста-секинлик билан, тадрижий даражада ўтиш ижтимоий-сиёсий вазиятнинг барқарорлиги, ишлаб чиқариш суръатининг кескин тушиб кетмаслиги ва миллатлараро тотувлик билан бевосита боғлиқ. Мана шу муҳим омиллар туфайли, жамиятни қайта қуриш жараёни ҳеч бир нохуш ҳолларсиз кечмоқда. Биз ишни кичик нарсалардан бошлаб, кишиларни хусусий мулк эгаси бўлишнинг афзалликларига руҳан тайёрладик. Агар киши ишбилармон, ташаббускор, харидор талабини ўрганишга иштиёқманд, рақобатчилари қандай маҳсулот ишлаб чиқараётганини ҳам назаридан қочирмайдиган бўлса, бозор иқтисодиёти уни асло чўчита олмайди.

Мулкни давлат тасарруфидан чиқаришга киришган дастлабки босқичда биз бугун бу соҳада эришган тизимнинг пойдеворини қўя бошлаган эдик. Шунинг учун ҳам акционерлик жамияти тузмоқчи бўлган кишиларнинг ўша пайтда бироз довдирагани ва қийналгани тушунарли ҳол, албатта. Гоҳида вазият шу даражага бориб етган эдики, бўлажак акционер рўйхатдан ўтиши ва керакли ҳужжат олиши учун 46 та идора остонасидан ҳатлаши зарур, бунинг учун у камида 300 кунини йўқотиши керак эди. Ҳозир бу жараён жуда соддалаштирилган. Мулкчиликнинг янги шаклига ўтаётган корхона ходимлари ҳужжат тайёрлаши ва рўйхатдан ўтиши учун эллик кун кифоя қилади. Бунинг устига, энди улар Тошкентга келиб, вазирликларнинг остонасини ялашига ҳам эҳтиёж йўқ. Барча масалаларни жойларнинг ўзида Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси, молия ва адлия органлари вакиллари билан ҳал қилиши мумкин. Лекин бу — рўйхатдан ўтиш жараёни устидан назорат сусайган, деган гап эмас. Турли-туман занжир ва тўсиқларнинг олдини оладиган аниқ механизм ишлаб чиқилган.

Фармоннинг аҳамияти тўғрисида гапирадиган бўлсак, шуни айтиш лозимки, у ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотлар руҳига тўла мос келади. Биз бу ҳужжат оммавий равишда хусусийлаштиришга ўтишга йўл очиб берди, деб ҳисоблаймиз. Нима учун? Шунинг учунки, энди аҳолининг барча қатлами вакиллари акционер бўлиш, ўз пулини ундан кўра қимматроқ қоғозга алмаштириб, шу ҳисобдан мунтазам равишда фойда олиш имконига эга бўлди. Бунинг учун жамғарма магазинлари, биржалар, махсус сармоя жамғармалари барпо этилган. Пулни маҳсулоти бозорда харидоргир бўлган, синашта корхонага сарфлаш фойдалироқ, деган фикр ҳам бор. Бу унчалик тўғри эмас. Пулини ҳатто банкрот бўлган корхонага сарфлаган акционер ҳам охир-оқибатда барибир фойда кўради. Мулк, коммуникациялар, жиҳозларнинг нархи тобора ошаверади. Агарки бирон завод ёки фабрика ўтириб қолган бўлса, бу — уни эртага уддабурро бир одам бошқариб, фойда келтирадиган корхонага айлантирмайди, деган гап эмас.

Республикамизда бундай мисоллар анчагина. Уларни ҳар бир соҳадан келтирса бўлади. Мен фақат бир мисол билан кифояланаман. Академик Шавкат Воҳидов бошқараётган, бир пайтлар ёпиқ бўлиб, тилга олинмайдиган конструкторлик бюроси узоқ вақт мобайнида космик тадқиқотлар билан шуғулланган эди. Бироқ, ҳаётнинг ўзи ижодий жамоалар фаолиятига ҳам аралашар экан. Бир маҳаллар барча учун «бегона» бўлган конструкторлар қанд-шакар заводлари ишланмаси билан шуғуллана бошлади. Натижада жаҳондаги энг сара заводлар билан беллаша оладиган завод ихтиро қилишди. Бундай заводларнинг дастлабкиси ҳозир Наманган вилоятида тикланиб бўлди.

Бироқ, афсуски, бошқа мисоллар ҳам бор. «Ўзенгилсаноат» корхоналарида хусусийлаштириш муваффақиятли кечаётганига қарамай, бу соҳада бозор шароити зарур даражада баҳоланмагани учун харидоргир бўлмаган молларни ишлаб чиқариш давом этмоқда. Мисол учун оладиган бўлсак, имкониятлари тор корхоналарда бугунги кунда харидоргир бўлмаган хонатлас ишлаб чиқариш, бунинг учун қимматбаҳо хомашёни сарф қилиш шартмиди? Хусусийлаштириш ва ундан кўриладиган манфаатни идрок қилиш учун маълум вақт керак, албатта. Мана шу вақтни бой бериб қўймасак бўлди, ишқилиб...

Яна бир муҳим масалага тўхталмоқчиман. Давлат корхоналарини акционерлик жамиятига айлантириш айрим корхоналарни банкротликка олиб келиши муқаррар. Бу — қонуний жараён бўлгани учун ҳам биз ушбу ҳолдан ташвишланмаймиз. Энг муҳими — одамлар кўчада қолмаслиги керак. Бизнинг асосий вазифамиз ҳам — вазиятни вақтида, тўғри аниқлаш, нохуш ҳодисаларнинг келиб чиқишига йўл қўймасликдан иборат. Назаримда, бундай ҳодисалар юз бермайди. Акционер бўлган, пулини қимматли қоғозларга алмаштирган кишилар раҳбарларнинг фаолиятсизлигига йўл қўймайди. Чунки, корхона қанчалик яхши ишласа, ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг таннархи қанчалик паст бўлса, акционерлар оладиган фойда шунчалик кўп бўлиши аниқ кўриниб турибди!

ҲАҚИҚИЙ ИШБИЛАРМОНЛАР ДАВРИ КЕЛДИ

Республика Бош вазирининг ўринбосари Мираброр УСМОНОВ:

— Хусусийлаштириш ва мулкни давлат тасарруфидан чиқаришга биз 1992 йилдан бошлаб киришган эдик. Шунинг учун ҳам бугун айнан «Ўзбексавдо», «Ўзбекбирлашув» ва «Маҳаллийсаноат» янги бозор муносабатларида синов майдони бўлган эди, деб баралла айтсак айб бўлмас. Биринчи бўлиш ҳар доим ҳам қийин иш. Бироқ, ана шу даврда биз бутунлай янги тизим ташкил қилишга эришдик. Мавжуд туман озиқ-овқат савдоси идоралари, ошхоналар, ресторанлар трестлари батамом тугатилди. Уларнинг ўрнида улгуржи-чакана корхоналар барпо этилди. Матлубот жамиятлари соҳасида ҳам худди ана шундай ишлар қилинди. Ҳозир вилоятларда узоқ ва тоғ қишлоқларига хизмат қиладиган ўн бештача магазиндан бўлак биронта ҳам хусусийлаштирилмаган дўкон қолмаган.

Хуллас, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш ташаббускори бўлган савдо ходимлари олдида қандай қилиб, нима ҳисобидан даромад қилиш керак, деган кескин савол ҳам пайдо бўлди. Мен тафсилотларга тўхталиб ўтирмай-да, яхшиси, ўзингиз ўйлаб кўринг: республика магазинлари пештахталари молга тўлиб ётибди. Бу осонлик билан эришилган иш эмас. Молиявий масалалар, харидорларнинг талаб ва эҳтиёжини ўрганиш масалалари... Хуллас, айтаверсак, гап кўп. Шу ишларни амалга ошириш жараёнида бошқа масала ҳам пайдо бўлди: Хўш, республикамиз корхоналарида ишлаб чиқарилаётган сифати паст маҳсулотни нима қиламиз? Чунки, бу маҳсулотлар сифати жиҳатидан ҳам, нархи жиҳатидан ҳам четдан олиб келинаётган маҳсулотлар билан рақобат қила олмайди. Мана шу ўринда бозор қонуни ўзини намоён қилди: бундай пайтларда ё саёз жойда чўкиб қоласиз, ёки шамолдан ўринли фойдаланиб, кемангизни олға бошлайсиз. Шу иккита йўлдан бошқа йўл йўқ...

Шуни мамнуният билан қайд этиш лозимки, «Ўзенгилсаноат», «Ўзмебелсаноат» уюшмалари, йирик ип-йигирув ва тикувчилик корхоналари «Ҳолва пиш — оғзимга туш» қабилида иш тутишмади. Улар энг муҳим нарсани — оғир аҳволга тушиб қолинганда давлат кредит ва давлат буюртмалари билан ёрдам беришини англашди. Бу корхоналарнинг раҳбарлари хорижий сармояларни жалб этиб, улардан ишлаб чиқаришни қайта қуришни жиҳозлаш учун фойдаланишди. Бугунги кунда ип калава сифати илгаригидан анча ошгани ҳеч кимга сир эмас. Сифат ўзгаргани — хориждан келтирилаётган маҳсулот билан рақобат бошланганидан далолат беради. Ҳозир «Ўзбекмебел» маҳсулотларини омборлардан ҳам тополмайсиз. «Юлдуз», «Қизил тонг» ёрлиғи ёпиштирилган маҳсулотлар ҳам хорижий маҳсулотларга қараганда анча харидоргир бўлиб қолган.

Мен барча муаммоларимиз ҳал қилинди, деган фикрдан йироқман, албатта. Муаммоларимиз кўп. Лекин, назаримда, уларнинг барчасини ўтиш даври муаммолари деб аташ тўғрироқ бўлади. Тўғри, «Ўзенгилсаноат»нинг бир қанча корхоналарида ҳам харидорга муҳтож маҳсулот анча тўпланиб қолган. Тўғри, бир қанча корхоналарнинг жиҳозлари эскирган. Тўғри, ҳали бизда ишга тайинланганимдан кейин бирон беш йил давомида ҳеч ким ўрнимдан қўзғатолмайди, деб ўйлайдиган раҳбарлар ҳам бор.

Лекин бошқа мисоллар ҳам мавжуд. Хорижий сармоядорлар кўпчилик соҳамизга салмоқли сармоя солишмоқда. Шу ўринда айниқса бир ҳолни таъкидлашим лозимки, улар мамлакатимиздаги сиёсий барқарорлик, миллатлараро тотувлик, раҳбариятнинг иқтисодиётни жадаллаштириш борасидаги ишларини кўриб, биздан дарҳол фойда талаб қилаётгани йўқ, аксинча, маҳсулот ва молини узоқ келажакни ўйлаб, қисқа қилиб айтганда, савдонгизга барор берганида ҳисоб-китоб қиламиз, деган ниятдагина иқтисодиётимизга сафарбар қилмоқда. Савдо-сотиқ билан шуғулланадиган кишилар шерикка ишонч нима эканини яхши тушунишади.

Президентимиз Ислом Каримовнинг Фармони эълон қилиниши меҳнат жамоалари учун кутилмаган ҳол бўлгани йўқ, албатта.

«Ўзенгилсаноат» тизимидаги барча корхоналар ҳозирнинг ўзидаёқ акционерлик жамиятига айланишга тайёр. Бу ҳужжатнинг яна бир муҳим жиҳатларидан бири шундаки, қимматли қоғозларни чиқариш ва уларни рўйхатдан ўтказиш жараёни анча жўнлаштирилган. Кўпчилик саноат корхоналарида, шунингдек, савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси тармоқларида ишлайдиган кишилар ҳам акцияларни ўзларининг ёнидаги пул деб ҳисоблайдиган бўлган. Улар акциялар йил якунида фойда келтиради, деган фикр билан яшаётгани йўқ. Улар шу акцияларсиз ҳам яхши турмуш кечириш мумкинлигини яхши билишади. Бироқ, улар бу акциялар ҳар кимнинг ўзи учунгина эмас, оила аъзолари учун ҳам келажакда асқотишини ҳам яхши билишади. Аслини олганда, барча тараққий этган давлатларда бу тартиб мавжуд. Қимматли қоғоз акция эгасининг қарилик гаштини яхши суришигина таъминлаб қолмай, унинг фарзандлари ва қариндош-уруғларининг нуфузли институтларда таълим олиши, энг яхши курортларда ҳордиқ чиқариши, уй-жой сотиб олиши имкониятини ҳам кафолатлайди.

Акциялаштириш ва мулкни давлат тасарруфидан чиқариш — энг оқилона йўл экани маълум. Лекин, бу мураккаб йўлда маълум қийинчиликлар учраб туриши ҳам шубҳасиз. Шуни ҳам очиқ-ойдин айтиш лозимки, бу қийинчиликларнинг кўпчилиги айрим раҳбарларнинг ўз ўрнида эмаслиги ва нўноқлиги туфайли келиб чиқмоқда. Чунки, ишлаб чиқаришнинг аҳволигина эмас, одамларнинг турмуши ҳам раҳбарнинг руҳияти, унинг ягона тўғри йўлни танлай олиш қобилиятига боғлиқ. Бироқ, афсуски, тақдир зинапояларидан ўзларига маъқул жойга чиқиб олган айрим раҳбарларнинг бу иссиқ ўринни тарк этгиси келмаяпти. Буни ҳам тушунса бўлади. Чунки, улар яқин-яқинларгача кимларнингдир ҳомийлигига умид қилиб яшаган. Энди замон ўзгарди, бундай ҳунарларнинг ҳам даври ўтди. Корхона меҳнаткашларигина эмас, моддий имконияти тақозоси билан акционер бўлган ҳар қандай киши энди бундай раҳбарларнинг салқин кабинетда ором олиб ўтириш билангина чекланишига йўл қўймайди. Чунки, энди уларнинг раҳбардан ишларнинг ҳолати ҳақида, фойданинг камайиб кетаётгани ҳақида, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг рақобатга дош беролмаётгани тўғрисида ҳисобот сўрашга ҳаққи бўлади. Биз албатта бунга эришамиз. Бошқача ўйлаётган кишилар хато қилади.

Акциялаштириш ҳаракати кўпчиликни қўрқитаётган бўлса ҳам, шуни айтиб қўйишим кераки, жиддий иқтисодий ислоҳотлар даврига кўчиш — давр тақозосидир. Чунки, биз қанчалик омборни эмас, харидорни ўйлаб иш қилсак, корхонамиз иқтисодий жиҳатдан шунчалик бақувват, республикамиз шунчалик бой бўлади, ҳар биримиз кўнглимиз тусайдиган тарзда яшаш даражасига эришамиз!

МОНОПОЛИЯ БИЛАН БОЗОР — БИР-БИРИНИ ИНКОР ҚИЛАДИ

Республика Бош вазирининг ўринбосари Юрий ПАЙГИН:

— Киме ва машинасозлик мажмуига кирувчи йирик саноат корхоналари бозор ислоҳотларининг дастлабки босқичида ўта қийин аҳволга тушиб қолган эди, десак муболаға бўлмайди. Бунинг бир қанча сабаблари бор эди. Барча саноат корхоналарининг фаолияти собиқ Иттифоқ республикаларидаги, биринчи навбатда Россиядаги бутловчи деталлар етказиб берадиган корхоналарга боғланиб қолган эди. Хомашё ва материаллар нархининг осмонга чиқиб кетиши кўпгина завод ва бирлашмаларнинг ёпилиб қолиш хавфини туғдириб қўйди. Қонуний савол туғилади: хўш, бундай вазиятда нима қилиш керак? Бу саволга жавоб ҳам битта: яъни ишлаб чиқаришни тўхтатмаган ҳолда, янги турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқариш зарур эди. Айни пайтда бошқа бир муҳим вазифани — корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариб, акционерлик жамиятларига айлантириш вазифасини ҳал қилишга тўғри келди. Дастлабки босқичда биз ёпиқ турдаги акционерлик жамиятлари тузиш йўлидан бордик. Бироқ, объектлар нархининг жуда қимматлигини, мулкчиликнинг бу шакли кам самара беришини ҳисобга олиб, акциялаштиришнинг самаралироқ шаклига ўтиш учун асос барпо қила бошладик.

Ўтиш даври саноат корхоналари раҳбарларини анча нарсага ўргатди. Улар боқимандалик позициясида туриш маҳсулот сифатини ошириб, яхши ишлайлик, деган қуруқ ҳайбаракаллачиликдан ҳам хавфлироқлигини, бинобарин, унинг келажаги йўқ эканини, ишларнинг ҳолатини аниқ, ҳар томонлама таҳлил қилмай, яхши йўлга қўйилган маркетинг хизматини барпо этмай туриб мақсадга эришиб бўлмаслигини англаб етишди.

Ҳар бир корхонанинг ўзига яраша қийинчилиги бор эканини яшириб ўтирмайман. Лекин ҳар бир меҳнат жамоасида бу қийинчиликлар турли йўллар билан бартараф қилинмоқда. Айрим мисолларга тўхталайлик. «Ўзбеккимёмаш» ҳар доим юксак рентабелли, барқарор ишлаб келаётган корхона ҳисобланар эди. Бироқ, анъанавий иқтисодий алоқалар узилганидан кейин бу корхона ёпилиш даражасига келиб қолди. Аммо, корхона раҳбарлари вазирликлар эшигини қоқиб, кредит сўраб юришгани йўқ. Бунинг ўрнига анъанавий маҳсулотни ишлаб чиқаришдан тўхтатмаган ҳолда, кичик новвойхоналар барпо қилишни йўлга қўйишди. Бу новвойхоналарнинг ҳозир ҳам бозори чаққон.

Ёки «Навоийазот» бирлашмасини олайлик. Бу ерда ҳам аҳвол кўнгилдагидек эмас, шунинг учун ҳам ишчилар сонини қисқартириш ёки кишиларни пул тўланмайдиган таътилга жўнатиш мақсадга мувофиқ бўлиб қолган эди. Бироқ, корхона раҳбарлари бошқа йўлни танлашди. Навоий кон-металлургия комбинати билан кооператив равишда ҳамкорлик қилиниб, маҳаллий хомашёдан трикотаж ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган замонавий ва рақобатбардошли маҳсулотнинг нархи ихтисослашган корхоналар маҳсулотидан анча арзон. Аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, нитрондан маҳсулот ишлаб чиқариш навоийликларга ипдан маҳсулот ишлаб чиқарувчиларга қараганда тўрт баравар арзон тушмоқда. Бундай йўлнинг топилиши корхона раҳбариятига меҳнат жамоасини сақлаб қолишгина эмас, кишиларни каттагина маош билан таъминлаш имконини ҳам берди. Ишонаверинг, янги мутахассисликларни эгаллаган, ўзларининг керакли кишилар эканини ҳис қилган ишчилар бугунги кунда бирлашмани очиқ турдаги акционерлик жамиятига айлантиришни икки қўлини кўтариб ёқлаб чиқмоқда.

Изланиш ҳамда меҳнат жамоасига ғамхўрлик қилиш «Ўзбекхлопкомаш»да ҳам талай муаммоларни ҳал қилиш имконини берди. Пахтани қайта ишловчи корхоналар учун жиҳозлар ишлаб чиқариш камайгани учун кўпгина цехлар ярим қувват билан ишлай бошлаган эди. Аслида, буюртмачиларда пул бўлмаса, кимни айблаш мумкин? Бироқ, барибир йўл топилди: пахтани чигитдан тозалайдиган арра ишлаб чиқарила бошланди. Илгари бу арралар Россиядан олиб келинарди.

Чкалов номидаги авиация бирлашмасида ҳам меҳнат жамоасини сақлаб қолиш учун анъанавий бўлмаган маҳсулот ишлаб чиқаришга киришилди. Тегирмонлар учун ишлаб чиқарилаётган қурилмалар пишиқлиги ва яхши иш бериши билан буюртмачилар эътиборини тортмоқда. «Ўртаосиёэлектроаппарат» ва «Тоштўқимачиликмашинасозлиги» меҳнат жамоалари бошқа йўлдан боришди: электр дазмоллар ишлаб чиқара бошлашди. Бу иш билан улар рақобат йўлига кирди. Рақобат эса, биласиз, кишиларда фаоллик ва ташаббуснигина эмас, ишбилармонлик хусусиятини ҳам ўстиради. Маҳсулот таннархининг арзонлашуви охир-оқибатда бўлажак харидорларни ҳам кўпайтиради. Чунки, барча пишиқ ва арзон маҳсулот сотиб олишдан манфаатдор.

Йирик корхоналар олдида катта истиқболлар очадиган бошқа йўл ҳам бор. Бу — хорижий фирма ва компаниялар билан ҳамкорликда қўшма корхоналар ташкил этишдир. Хорижий сармояларни жалб қилган ҳолда заводларимизни рақобатбардошли маҳсулот ишлаб чиқара оладиган қилиб қайта қуриш ва техник жиҳатдан бутунлай қайта жиҳозлашимиз мумкин. Бугина эмас. Ҳозир хорижий капитал учун яқин ўрталаргача умуман тилга олиш мумкин бўлмаган соҳалар ҳам очиб берилмоқда. Мен яқинда ишга тушган, таркибида юксак сифатли олтин бўлган аралашмаларни қайта ишлайдиган «Зарафшон-Ньюмонт» Ўзбекистон-Америка қўшма корхонасини назарда тутяпман.

Бу билан барча муаммолар ҳал бўлган, дейишимизга ҳали эрта, албатта. Бундай муаммолар талайгина. Улар анчагина мураккаб ҳам. Бироқ, саноат корхоналарини давлат тасарруфидан чиқариб, уларни акциялаштириш қанчалик мураккаб бўлмасин, иқтисодий салоҳиятимизни ўстиришнинг бундан бошқа йўли йўқ. Жаҳондаги тараққий этган мамлакатларнинг барчаси бу жараённи бошдан кечирган.

Кўпчилик раҳбарлар мулкчиликнинг янгича шаклига ўтишдан қўрқаётганининг сабаби шундаки, улар бу ҳолда ўзлари чеккага чиқиб қолишини ҳис қилиб турибди. Бунинг устига, акциялаштирилиши лозим бўлган 165 йирик корхонанинг ўндан бир қисми банкротлик ҳолатига тушиб қолиши ҳам ҳеч гап эмас. Бунга ҳам тайёр туриш керак. Корхоналарда ишлаб чиқариш турини ўзгартириш механизми ишлаб чиқилган, уларга эгалик қиламан деганлар ҳам оз эмас.

Бир нарсани такрорламоқчиман: бозор иқтисодиётига ўтиш, мулк шаклининг ўзгаришидан меҳнат жамоалари жабр кўрмаслиги керак. Бозорнинг ўзига хос қаттиқ талаблари боқимандачилик кайфиятидаги раҳбарлардан халос бўлиш, келажакни аниқ белгилаб олиш имконини яратади. Ишлаб чиқаришнинг тўхтаб қолгани ёки пасайиб кетаётгани хусусидаги гап-сўзларга жавобан шуни айтишим лозимки, бу гапларнинг кўпчилиги уйдирма. МДҲдаги бошқа мамлакатлардан фарқли ўлароқ, Ўзбекистонда ишлаб чиқаришнинг кескин пасайиб кетишига йўл қўйилмади. Бунинг устига, биз мунтазам равишда янги корхоналар очмоқдамиз, илгари ҳеч қачон шуғулланилмаган соҳаларни ҳам ривожлантиряпмиз. Автомобилсозликдаги ишларимиз бунинг яққол далилидир. Яқинда Украина билан ҳамкорликда барпо қилинган газ ва сув ўлчагичлар ишлаб чиқарадиган иккита қўшма корхонани ишга туширамиз.

Хуллас, ташаббускорлик ва ишбилармонлик, ҳозирги шароитда тўғри йўлни танлай билиш барқарор ишлашнинг муҳим гаровидир. Ким нима деса деяверсин, бироқ бозор кучли одамларни ёқтиради!

ҚОНУН АКЦИОНЕРЛАР ТОМОНИДА

Республика адлия вазири Алишер МАРДИЕВ:

— Мен Президентимиз Ислом Каримовнинг «Давлат мулки бўлган корхоналарни акциялаштиришни жадаллаштириш ва қимматли қоғозлар бозорини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонининг дастлабки сатрларига эътиборингизни қаратмоқчиман. Фармон мана шундай сўзлар билан бошланади: «Ўзбекистонда давлат корхоналарини очиқ турдаги акционерлик жамиятларига айлантириш суръатларини жадаллаштиришни амалга оширишга имкон берадиган норматив-ҳуқуқий база яратилди». Бу — ўта муҳим ва принципиал ҳолдир. Бозор муносабатларига ўтишнинг асосий тамойилларидан бири — давлатнинг ўзи бош ислоҳотчи бўлиши лозим экани барчага маълум. Буни ҳаётнинг ўзи тўла тасдиқлаб турибди. Мустақиллик ҳақида Декларация қабул қилинганидан кейин ўтган даврда республикамизда бозор иқтисодиёти асосларини барпо этишни таъминлайдиган қонунлар қабул қилинди, Президент Фармонлари, ҳукумат қарорлари чиқарилди. Давлат корхоналарини мулкчиликнинг бошқа шаклига айлантириш асосан Ўзбекистон Республикасининг «Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида»ги Қонуни томонидан бошқарилади. Бу қонунда хусусийлаштиришнинг асосий тамойиллари белгилаб берилган. Жамият ва корхоналарни барпо этиш, уларнинг фаолиятини бошқариш ва бошқа ҳуқуқий асосларни таъминлайдиган «Хўжалик жамиятлари ва ширкатлари тўғрисида», «Ўзбекистон Республикасидаги корхоналар тўғрисида» сингари Қонунлар ҳам мана шу жараён билан бевосита боғлиқдир.

Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнининг чуқурлаша бораётгани туфайли биз қимматли қоғозлар бозорини барпо этишимиз ва ривожлантиришимиз керак бўлади. Чунки бу бозор иқтисодиётининг энг муҳим унсурларидан бири ҳисобланади. Шу туфайли «Биржалар ва биржа фаолияти тўғрисида», «Қимматли қоғозлар ва фонд биржаси тўғрисида», «Қимматли қоғозлар билан амалга ошириладиган операциялардан олинадиган солиқ тўғрисида» қонунлар ҳам қабул қилиниб, амалда иш бермоқда. Уларнинг барчаси республикамизда иқтисодий қайта қуришларнинг меъёрий ҳуқуқий асоси яратилган, дейишимизга тўла асос беради.

Бироқ биз айрим раҳбарларнинг ўз корхоналарини давлат мулкидан мулкчиликнинг бошқа шаклига айлантиришни истамаётгани ҳолларига ҳам тез-тез дуч келиб турибмиз. Нима учун бу ҳол юз беряпти? Бу саволнинг жавоби осон. Улар давлат ресурслари ҳисобига бемалол яшаб, кредитлардан фойдаланиб, ҳеч кимга керак бўлмаган маҳсулотни ишлаб чиқараверишдек беташвиш ҳаёт турганда ўз елкаларига қўшимча қийинчиликларни олгиси келмайди. Шунинг учун ҳам Фармоннинг бош мақсади — давлат корхоналарини акциялаштириш соҳасида амалда бўлган қонуний ва меъёрий ҳужжатларга сўзсиз риоя қилган ҳолда давлат қарамоғидаги монополия тузилмаларини майдалаштириш йўлидаги барча тўсиқларни бартараф этишдан иборат.

Фармонда ҳужжатларни расмийлаштириш жараёни ва акционерлик жамиятларини рўйхатга олиш муддатларини кескин қисқартириш кўзда тутилган, зарур имтиёзлар белгиланган. Энг муҳими — бу ҳужжат аҳолининг пул маблағларини кўпайтириш, уларнинг даромадини ошириш билан шуғулланадиган турли ташкилотлар тармоғини барпо этишни ҳам кўзда тутади.

Адлия вазирлигининг ислоҳотларнинг ҳозирги давридаги асосий вазифаси давлат корхоналарини акционерлик жамиятларига айлантириш жараёнида тартиб ва муддатларга сўзсиз риоя қилишни таъминлашдан иборат, албатта. Биз акциялаштиришни жадаллаштириш ва иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш бўйича тушунтириш ишларини олиб боришни ҳам ўзимизнинг муҳим вазифаларимиздан бири деб ҳисоблаймиз. Фармонда кўзда тутилганидек, биз Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси ва Молия вазирлиги билан яқин ҳамкорликда ишлаймиз.

Ҳозир биз амалдаги қонунчиликка мулкни давлат тасарруфидан чиқариш жараёнини янада аниқроқ бошқарадиган ва акциялаштиришни жадаллик билан ўтказишга кўмаклашадиган зарур ўзгартишлар тайёрламоқдамиз.

ҲАМ КЎМАК КЕРАК, ҲАМ НАЗОРАТ

Республика молия вазирининг ўринбосари Абдулла АБДУҚОДИРОВ:

— Президент Фармонида акциялаштиришни жадаллик билан ўтказишда иштирок этадиган барча вазирлик ва идораларнинг вазифаси аниқ кўрсатиб берилди. Яқин-яқингача қандай бўларди? Молия вазирлиги мулк шаклини ўзгартирмоқчи бўлган корхоналар вакиллари мурожаат қиладиган энг сўнгги даргоҳ эди. Бу жараён узоқ, аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, азоб-уқубатда кечар эди. Энди эса рўйхатга олиш қоидалари кескин равишда соддалаштирилган. Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасида барча зарур ҳужжатлар текшириб бўлингандан кейин — у ерда, доимий ишлайдиган комиссия сафида бизнинг мутахассисларимиз ҳам бўлади — янги акционерларни давлат рўйхатига қўшиш учун зарур бўлган барча ҳужжатлар бизга келиб тушади. Бу ҳужжатлар тўрт қисмдан иборат бўлиб, асосий жамғармадан тортиб, акционерлар ўртасидаги тахминий тақсимотга қадар бўлган маълумотларни ўз ичига олади.

Ўзингизга маълумки, бу муҳим ҳужжатни қабул қилишдан олдин жуда пухта иш бажарилган. Бу иш натижасида корхоналарни мулкчиликнинг янги шаклига жадаллик билан ўтказиш механизми ишлаб чиқилди. Бироқ биз рентабелли ва норентабелли корхоналар бор эканини яхши биламиз. Бозор муносабатларига ўтиш билан улар орасидаги жарлик янада чуқурлашиши мумкин. Шунинг учун ҳам биз Жаҳон банки билан ҳамкорликда молиявий яккалаб қўйиш деган механизмни ишлаб чиқдик. Бу механизм нимадан иборат?

Биз молиявий хавф остида турган, бироқ иқтисодиёт уларнинг фаолиятидан манфаатдор бўлган камида 150 корхонани аниқлаймиз. Уларнинг орасидан истиқболли ва ижтимоий жиҳатдан муҳим ўрин эгаллаган 30 тага яқинини танлаб оламиз. Улар бир йил давомида молиявий яккалаб қўйиш механизми таъсирига тушмайди, яъни кредитлардан, банкларга қарзларни тўлаш муддатини чўзиш ҳуқуқидан фойдаланиш имконига эга бўлади. Бироқ, бу — улар учун ўта қулай шароит яратиб берилади, деган гап эмас. Бизнинг вакилларимиз очиқ турдаги акционерлик жамияти раҳбари билан ўзаро муносабатларимизнинг барча томони акс этган шартнома тузади. Табиийки, бундай ҳужжат бозор шарт-шароити ва истиқболни тўла ҳисобга олган ҳолда, корхонадаги ишларнинг аҳволи тўла таҳлил қилинганидан кейингина тузилади. Агар шартнома бажарилмаса, биз раҳбарга нисбатан ҳам, акционерлик жамиятига нисбатан ҳам зарур чора кўрамиз.

Бундай корхоналар тобора камайиб бораверади. Чунки биз келажакда бундай боқимандалардан тўла халос бўлишимиз керак.

Аниқ айтадиган бўлсак, Молия вазирлиги мулкчиликнинг янги шаклига ўтадиганлар учун бир қанча ҳужжатларни ишлаб чиққан. Эмиссия маълумотномасини ишлаб чиқиш, акционерлик жамиятлари акциялари эмиссиясига рухсат бериш тартиби, сармоя жамғармалари, траст компаниялари, жамғарма дўконлари ҳақидаги низомлар, қимматли қоғозлар муомаласидан тушган даромаддан солиқ олиш тартиби ҳақидаги йўриқнома шулар жумласидандир.

Хуллас, биз акционерларга ҳар жиҳатдан кўмак ва ёрдам бериш билан бирга зарар кўрадиган ва паст рентабелли корхоналарга нисбатан қаттиқ молиявий сиёсат ҳам қўллаймиз. Ислоҳотларни самарали амалга оширишнинг бундан бошқа йўли йўқ.

Саҳифа материалларини Лев ЛЕВИН тайёрлаган.

«Ҳосил–95»

• Ғалла мустақиллиги учун

...ҚАРШИМИЗДА уфққа туташиб кетган улкан ғаллазор. Тароватн, салобати дилни ром этади. Саратон нафаси уфуриб турганига қарамай далада одамлар гавжум. Комбайнлар ғалла ўряпти, кимлардир поя ғарамласа, бошқалар уни пешма-пеш машиналарга ортяпти. Раис дала ўртасида комбайнчиларга ниманидир уқтиряпти.

— Тезликни жуда ошириб юборманглар, — деди раис қўлидаги ғўзапояни қарсиллатиб синдириб. — Мана кўрдингизларми, чириб улгурмаган, қаттиқ, шикаст етказиши тайин. Комбайнни эҳтиётлаб ҳайдангиар. Буғдой бошоқлари етиб қолмаган, қалин, барибир нормани ошириб бажарасизлар. Ғаллани тезроқ саранжонлаб олсак, қолганини яна бафуржа гаплашаверамиз...

— Раҳмат, раис оға, сизни уялтирмаймиз, — деди комбайнчи Анорбой Ўрозбеков. — Сиз айтгандай қиламиз. Машинага ҳали иш кўп. Уни эҳтиётласак ўзимизга фойда.

Раис Сирожиддин Валиев билан суҳбатимиз жонли кечди. У ҳамма нарсани беш қўлдек яхши билгани учун ҳам савол-жавоблар кўп вақтни олмади.

«БЎСТОН»ЛИКЛАР САБОТИ

— Туманда биринчилардан бўлиб ўримга киришдик, — деди у пешонасидаги маржон терни арта туриб. — Мана шу сиз кўриб турган 43 гектарлик ғаллазор ўтган йили кузда пахта майдонлари ўрнида бунёдга келган. Уруғ анча қалин сепилганди. Парвариш оби-тобида бўлгани учун яхшигина ҳосил етиштирдик. Биринчи куниёқ гектар бошига 35 центнердан дон ўрибянчилди. Лекин, бу қатъий рақам эмас. Айрим суғориладиган майдонларда ҳосилдорлик 40-42 центнерга етиши кутилмоқда. Ўрим-йиғимни узоғи билан 15 кунда тамомлаб олсак, ўшанда ҳаммаси равшан бўлади. Пировард натижага қараб биз республикамиз ғалла мустақиллигини мустаҳкамлашга қанчалик ҳисса қўшганимизни аниқ айта оламиз.

Ҳозир эса, бутун фикри-зикримиз ғаллазорда. У ерда ўроғу комбайнда дон ўриб, ғалла карвонларини йўлга чорлаётган фидойи одамларда. Уларнинг қалбига тўғри йўл топсак, қўлимиздан келганча кўнглини овласак ҳамма бирдек ишга ёпишади, астойдил тер тўкиб меҳнат қилади. Бизга ҳозир айнан ана шу керак...

Хўш, раис бу билан нима демоқчи? У одамлар қалбига қандай қилиб йўл топишни режалаштирган? Ҳозир бироз иқтисодий қийинчиликлар шароитида яшаётганимиз ҳеч кимга сир эмас. Одамлар тирикчилиги, деҳқон оилаларини ижтимоий ҳимоялаш ҳақида ўйлаш, зарур даражада ғамхўрлик қилиш биринчи галдаги энг муҳим вазифадир. Хўжалик маъмурияти ғалла ўрим-йиғимини ташкил этишга ана шу нуқтаи назардан ёндашиб, ҳаммага мақбул чора-тадбирлар ишлаб чиқди. Ўрилган ғалланинг ҳар тоннаси учун 20 сўм маош белгиланди. Бир тонна ғалла топширган кишига маълум миқдорда дон мукофот қилиб берилади. Бу йил ғалла харид нархлари ошганлиги ва давлат буюртмасидан ортиқча барча ҳосил хўжаликнинг ўзида қолиши ҳисобга олинса, бу — жуда катта моддий ёрдамдир.

Одамларни ишга даъватлантиришда мусобақа алоҳида мавқега эга. Меҳнат беллашувига барча бригадалар, комбайнчилар, юк ташувчилар, ўроқчи ва хирмончилар жалб қилинган. Белгиланган шартга кўра мусобақага ҳар беш кунда якун ясалиб, биринчи ўринни олган комбайнчига 500 сўм, иккинчи ўринга — 400 сўм, учинчи ўринга — 350 сўм пул мукофоти берилади. Ўзига хос бу меҳнат баҳсида ўрим-йиғимни уюшқоқлик билан олиб бораётган Т. Ўрозбеков, Ю. Валиев, Ҳ. Алимов бошлиқ бригадалар, мавсумда 120-150 гектар майдондаги ғаллани ўриб бериш мажбуриятини олган Анорбой Ўрозбеков, Алижон Тўраев, Оффандин Душаев ва Қуттибой Кушкинбоев сингари комбайнчилар, кунига 250-300 тонна ғаллани ташиб бераётган Ўктам Мирхолиқов, Акбарали Абдураҳмонов ва Алижон Қўчқоров каби ҳайдовчилар пешқадамлик қилмоқдалар.

— Комбайнлар иши икки сменада ва икки гуруҳга бўлиб ташкил этилган, — дейди 1-бригада бошлиғи Катте Бобоев. — Олтита комбайннинг ҳар бири билан кунда беш гектар ва ундан ортиқ майдондаги ғалла ўриляпти. Суръат кундан-кунга ошяпти.

Бўка туманидаги «Бўстон» жамоа хўжалигида деҳқонларнинг саботли меҳнатлари туфайли суғориладиган 882 гектар ерда ғалладан мўл ҳосил етиштирилди. Бу йил жами ҳосил 2910 тонна тош босиши керак. Шундан 2015 тоннаси давлат буюртмасидир. Бу жуда катта ҳажмдаги ҳосил. Уни хўжалик фақат ўз кучи билан ўриб-янчиб ололмайди. Бундай кезларда қонқардош қўшнилар доим бир-бирларига яқиндан ёрдам кўрсатишган. Бугун-эрта «Бўстон»га ана шундай мадад кучлари — Қозоғистоннинг Қазиқурт туманидаги «Иттифоқ» жамоа хўжалигидан 5 та, Тожикистоннинг Матчоҳ туманидаги Фирдавсий номли жамоа хўжалигидан 4 та комбайн етиб келади. Ана шунда хирмонга янада барака киради.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

СУРАТЛАРДА: (юқорида) жамоа хўжалиги раиси Сирожиддин Валиев ва бош муҳандис Ҳамид Нуржоновларнинг ҳосилдан кўнгиллари тўқ; комбайнчи Анорбой Ўрозбеков.
Даврон АҲМАД олган суратлар.

ПИШИҚЧИЛИК

Вилоятимиз хўжаликларида сабзавот ва мева ҳосилини йиғиштириб олиш қизғин давом этмоқда

ПИШИҚЧИЛИК бошланиб, дала бошидаги чайласига кўчиб чиққан деҳқоннинг на ўзида, на бола-чақасида тиним қолмади. Бир ёқда карам бош бойлади, помидор қизарди, вақтида териб олмаса қилган меҳнати сув бўлиб оқиши мумкин. Эртаиндин картошкаси етилади, қазиб, ўрнига зудлик билан саримсоқ экиш керак. Хуллас, қуш тинса тинар, сув тинса тинар, аммо Жунайдилла ака тиним нималигини билмай қолди. Эрта тонгда далага чиққанича пайкалма-пайкал кезгани кезган: 32 гектар ерни 11 нафар пудратчига бўлиб берганига қарамай йиғим-теримга ҳамон ўзи бош-қош. Матлуба Ғоипова, Мавлуда Ортиқова, Раҳим Худойбердиевларнинг даласида помидор ғарқ пишибди. Бутун бригада аъзоларини шу ерга ташлади. Майли, ўрни келганда Мавлудахонлар ҳам қўшни пудратчиларникига ҳашарга боришар.

Шарқираб оқаётган Кумариқнинг ёнидаги шийпонда Жунайдилла Иброҳимовни аранг бир чимдим суҳбатга тортдик.

— Деҳқончилик ҳам чархпалакдай гап, қўвачалари навбати билан сув олиб, новга тўкканидай, бир экин йиғиштириб бўлиниши билан ўрнига бошқасини экамиз. Ҳар гектардан 10 тоннадан редиска, беш тоннадан қулупнай олгандик.

Тўрт гектар ерда карамимиз бор, 25 тонна ҳосил олдик, яна шунча ҳосил далада турипти. Шу ҳафта ичида у ерни ҳам бузиб, маккага тайёрлаймиз. Бугун-эрта 2 гектар картошкани ҳам кавлашга киришамиз...

Суҳбат устига хўжаликнинг бош агрономи Раҳматжон Назаралиев келиб бир пиёла яхна чойни хўпларкан, қўшни Раҳмат Одилов бошлиқ бригаданинг ишидан хабардор қилди-да, «ҳали-замон помидор олиб кетгани машина келиб қолади, куттириб қўймангглар», деб тайинлаб, Шавкат Нуриддинов бошлиқ бригадага отланди.

Унинг ҳам вақти зиқ. Сирасини айтганда пишиқчилик бошланиб, деҳқоннинг хонадонига барака ораласа ҳам, у бундоқ бемалол оёқ узатиб ўтирадиган вақт тополмайди.

—Деҳқончиликнинг ўзи шунақа касб, — дейди Раҳмат Одилов. — Тер тўкиб меҳнат қилсагина деҳқоннинг косаси оқариб рўшнолик кўради.

Р.ТУРСУНОВ,
Зангиота туманидаги «Қорасув» жамоа хўжалиги.
СУРАТДА: бригада бошлиғи Жунайдилла Иброҳимов, пудратчилардан Зокир Худойбердиев ва Собир Тожиевлар помидорзорда.
Даврон АҲМАД олган сурат.

БЕШҚАЙРАҒОЧДА БИР ОТАХОН БОР

ТОШКЕНТНИНГ Бешқайрағоч маҳалласида истиқомат қилаётган Абдумалик ота Ҳотамовнинг ҳаёт йўлига назар ташласангиз бир умр эл учун тинмай меҳнат қилган инсон эканлигига ишонч ҳосил қиласиз.

1940 йиллар... Абдумалик ака Тошкент яқинидаги Қатортол қишлоқ касалхонасига бошчилик қилар эди. У пайтлар аҳолига тиббий ёрдам кўрсатиш оғир, дори-дармон, асбоб-ускуна етишмасди. Шунга қарамай жонкуяр шифокор бутун куч-ғайрати, билимини ишга солиб, юқумли касалликларнинг олдини олиш, халқ саломатлигини мустаҳкамлаш бўйича анча ишлар қилди.

У вақтлар витамин дорилар қаёқда эди, дейсиз. Озиқ-овқат масаласи ҳам мураккаб. Шундай пайтда шифохона боғидаги олмаю-узум, нокуанор беморлар жонига оро кирарди. Касалхонада боқилаётган сигирлар сутидан дастурхонга қаймоғу-қатиқ тортиларди.

Жамоа аъзолари оз. Шунинг учун Абдумалик ака куннинг иккинчи ярмида гоҳ отда, гоҳ пиёда уйда ётган касалларни кўргани борарди.

Пиру — бадавлатларимиз

Кейин уруш бошланиб қолди. У ҳам аскарликка кетди. Воронеж, Львов шаҳарларида қаттиқ жанглар борар эди. Львовни озод қилиш учун бўлган жанглардан бирида қадрдон дўсти Икромдан айрилди. Курск, Сталинград жангларида иштирок этиб, жасоратлари учун Қизил Юлдуз ва Қизил Байроқ орденлари билан тақдирланди.

Абдумалик ака Сталинград жанги ҳақида шундай хотирлайди:

— 1943 йил, ноябрь. Икки ўртада қаттиқ жанглар кетарди. Ўқлар чийиллаб учар, атрофда портлаган снарядлардан бош кўтариб бўлмасди. Шу пайт бошимга ўқ тегиб, ҳушимдан кетдим. Кўзимни очиб, оқ халатли кишиларни кўрдим. Бироз даволанганимдан кейин яна фронтга юборишларини сўрадим.

У кейинчалик Венгрия, Чехословакия ерларини фашист босқинчиларидан озод қилишда қатнашди. Ғалаба байрамини эса Австрия маркази — Венада кутиб олди. 1946 йилда Тошкентга қайтиб келди ва яна илгари ишлаган Қатортол касалхонасида меҳнат қила бошлади. Кейинчалик юқори идораларнинг тавсиясига биноан Ўрта Осиё ипакчилик илмий-текшириш институтида бирламчи табобат маскани ташкил қилиб, унга бошчилик қилди.

Шифокор А. Ҳотамов Зангиота тумани соғлиқни сақлаш муассасаларида 50 йил ишлади.

Ҳозир Акмал Икромов туманидаги Бешқайрағоч маҳалласи уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси. Ёшларни ватанга садоқат руҳида тарбиялашда маҳалла қўмитаси раҳбари Зафар Алимов, маҳалла котиби Тўлқин Ҳайдаров ва бошқа фаоллар билан биргаликда кўп ишлар қилмоқда.

Абдумалик ота умр йўлдоши Назми ая билан 3 ўғил, 2 қизни тарбиялаб вояга етказдилар. Маҳалладошлар шу отахон ва онахонга ўхшаб, ували-жували бўлсак деб орзу қилишади. Ҳали ҳам бардам, ҳаракатчан бу табаррук кишиларга кўпчилик ҳавас қилади.

Инсонга бундан ҳам ортиқ бахт борми?

М. БОТИРОВ,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси мукофоти лауреати.

«Тошкент ҳақиқати» маслаҳатхонасида

АВТОМОБИЛЛАР УЧУН ТЎЛОВЛАР

Менинг шахсий автомашинам бор. Шу сабабли автомобиллар учун тўланадиган тўловлар миқдорига кўпроқ қизиқаман. Илтимос, мамлакатимизда енгил ва юк автомашиналари, автобуслар учун қандай тўловлар жорий этилгани ва уларнинг миқдори тўғрисида газета саҳифасида аниқ маълумотлар берсангиз?

М.Ҳосилов,
Чирчиқ шаҳри,

Биз Тошкент вилояти ИИБ давлат автомобиль назорати бошқармасининг техника назорати бўлинмаси бошлиғи, милиция майори Д.ШУКУРОВДАН ушбу саволга жавоб беришни илтимос қилдик.

— Ҳозир техник кўрикдан ўтказиладиган ҳар бир енгил ва юк автомобиллари, автобуслар ва микроавтобуслар учун 25 сўм, мотоцикль, тиркама ва ярим тиркамалар учун 10 сўм миқдорида пул ундирилади. Шуни таъкидлаш жоизки, бу пул шахсий ва давлат транспорт воситалари учун бир хил қилиб белгиланган, Булардан ташқари шахсий транспорт эгалари қуйидаги солиқлар учун пул тўлашлари шарт:

— енгил автомобиллар учун йўл солиғи — машина двигателининг ҳар бир от кучи ҳисобига 3 сўм 75 тийиндан, ўтган йил ҳақи учун эса эски нархда, яъни 25 тийиндан тўланади. Ана шунда 2 йил учун двигателнинг ҳар бир от кучи ҳисобига 4 сўм ундирилади;

— Юк автомобиллари, автобуслар ва микроавтобуслар учун бу йилги солиқ 7 сўм 50 тийин, ўтган йил ҳисобига эса 50 тийин, 2 йил учун жами 8 сўм;

— мотоцикл ва мотороллерлар учун 2 сўм 25 тийин, ўтган йил ҳисобига 15 тийин, 2 йилга жами 2 сўм 40 тийин.

Корхона ва ташкилотларга қарашли транспорт воситалари учун улар двигателининг ҳар бир от кучи ҳисобига юқорида қайд этилган солиққа нисбатан икки баравар кўп миқдорда пул тўланади.

Шунингдек ҳозир жисмоний ва юридик шахслардан мажбурий суғурталар ҳам олинади. Ҳар йили юридик шахслар суғурта тўловларини 1 июлгача, жисмоний шахслар эса 1 сентябргача тўлашлари шарт. Суғурта тўловларини белгиланган муддатдан ўтказиб юборган кишилардан тўланмаган ҳар бир кун учун 0,1 фоиз миқдорида жарима ундирилади.

Жисмоний шахслар енгил автомобиллар, автобуслар учун бир йилга 75 сўм, юк автомобиллари учун 112 сўм 50 тийин, мототранспорт воситалари учун эса 37 сўм 50 тийин тўлайдилар.

Шуни ҳам алоҳида таъкидлаш жоизки, техник жиҳатдан соз деб топилган автотранспорт воситаларигагина экологик талон берилади.

Бунинг учун ҳам автомобиль эгалари 10 сўм миқдорида чипта ҳақи тўлашлари керак.

ТАДБИРКОРЛАР, ИШБИЛАРМОНЛАР, КОРХОНАЛАР ЖАМОАЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Тошкент вилояти ҳокимлиги ҳамда Тошкент вилояти давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бошқармаси шу йилнинг 24 июнь куни Олмалиқдаги «МЕТАЛЛУРГ» маданият саройида

ВИЛОЯТДА БИРИНЧИ МАРТА
ВИЛОЯТ САВДО-САНОАТ
ЯРМАРКАСИНИ
ЎТКАЗАДИЛАР

Ярмаркага мулк шакли турлича бўлган корхоналарда ишлаб чиқарилган юз турдан ортиқ саноат маҳсулотлари, шу жумладан, кенг истеъмол буюмлари қўйилади. Уларни чекланмаган ҳажмда харид қилиш мумкин.

Ярмаркада сотиб олинган маҳсулотларнинг республикадан ташқарига олиб чиқиб кетиш учун лицензияси бор.

Ярмарка эрталаб соат 9.00 дан 18.00 гача ишлайди.

Барча тадбиркорларни савдо-саноат ярмаркасига таклиф қиламиз.

Маълумотлар учун телефонлар: 33-67-22, 33-08-65. факс.36-38-79.

Бизнинг мусоҳаба

ЭЛ РИЗҚИ — ДАҲЛСИЗ

Ҳар куни республикамиздан четга юзлаб тонна турли хил маҳсулотлар чиқарилиб, у ердан кўплаб халқ истеъмоли моллари олиб келинади. Эл эҳтиёжини қондириш мақсадида ана шундай ишларни амалга ошириш табиий ҳол албатта. Аммо, афсуски, қимматли озиқ-овқат ва бошқа товар-моддий бойликларни ноқонуний йўллар билан четга олиб чиқиб кетишга уринаётган кимсалар ҳам йўқ эмас. Бундай воқеалар божхона хизмати ходимларидан ўз постларида ҳамиша сергак туришни ва назоратни кучайтиришни талаб қилади. Вилоят божхонаси иқтисодий манфаатлар ва мулкий ҳуқуқларни муҳофаза қилишда ўз вазифасини муваффақият билан адо этяпти. Мухбиримиз Р. Турсунов яқинда вилоят божхона хизмати раҳбари Т. Т. Усмонов билан шу мавзуда суҳбатлашди.

— Божхонангиз фаолияти ҳақида икки оғиз сўз...

—Ташкил топганидан бери унчалик кўп вақт ўтмаган бўлса ҳам божхона хизмати вилоят иқтисодий манфаатлари ва мулкий ҳуқуқларини ҳимоя қилишда ўзининг асосий ўрнини топиб олди. Вилоятимиз чегараларидаги барча темир йўл ва ҳаво транспортлари ҳамда автомобил йўлларида божхона постлари ташкил этилди. Улар вилоятдан четга олиб чиқилаётган ва келтирилаётган барча турдаги молларни қаттиқ назорат қилиб бормоқдалар. Божлар ва бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан бўйин товлаш, товар-моддий бойликларни вилоятдан ташқарига ғайриқонуний равишда олиб чиқиб кетишга уриниш ва давлатнинг иқтисодий манфаатларига зиён етказадиган қонунбузарлик ҳоллари бўйича ҳар томонлама текширувлар, суриштирувлар, тегишли материалларни ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига тақдим этиш билан ҳам шуғулланяпмиз.

— Вилоятдан ташқарига олиб чиқиб кетиш таъқиқланган товар-моддий бойликлар сирасига нималар киритилган?

— Пахта, қора ва рангли металлар, ёнилғи-мойлаш материаллари, тарихий ва маданий бойликлар, шунингдек, тўққиз турдаги халқ истеъмоли моллари ва озиқ-овқатлар, жумладан, ун, гўшт, спиртли ичимликлар, қанд-шакар ва ҳоказоларни олиб кетиш таъқиқланган. Булардан ташқари чет мамлакатлардан валюта ҳисобига сотиб олинган моддий бойликларни ҳам ташқарига ташиб кетиш қатъиян ман қилинган.

Вилоят божхона хизмати маъмурияти назоратни янада кучайтириш ва умуман ўз ишини саноат ва транспорт корхоналарига яқинлаштириш мақсадида вилоятдаги шаҳарларда, шу жумладан, Олмалиқ кон-металлургия комбинати, Чирчиқ, Ангрен, Бекобод шаҳарларидаги йирик корхоналарда, Кучлик ва Келес темир йўл станцияларида ҳам постлар очди.

— Назорат қамрови кенгайиб бораётганига қарамай қонунга хилоф тарзда иш тутаётган корхона ва ташкилотлар, фуқаролар ҳали ҳам оз эмас...

— Тўғри айтасиз. Корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари, тадбиркорлар амалдаги қонун-қоидалардан яхши хабардор эмасликлари бунга сабаб бўлаяпти. Баъзи масъул ходимлар ҳали ҳам божхона талаблари ва унга риоя қилиш тартиб-қоидаларини дуруст билмайдилар. Давлат солиқ ва божхона қонунлари, шу йўналишдаги барча тартиб-қоидаларни тушунтириш, ташвиқот ва тарғибот ишларини олиб боришни кучайтириш лозим. Истардикки, четга мол чиқариш ва келтириш билан шуғулланаётган ташкилотларнинг мутасадди ходимлари, тижорат билан шуғулланаётган тадбиркорлар ва ишбилармонлар божхона хизматига келиб тегишли маслаҳат ва йўл-йўриқлар олишни канда қилишмаса давлат манфаатларига зиён етказиш ва бошқача тарздаги қонунбузарликларга йўл қўйишмаган бўлар эди.

— Мавоза усулида маҳсулот чиқариш ва келтириш бозор муносабатларининг таркибий қисмидир. Божхона бу соҳани қандай назорат қилиб боряпти?

— Мол айирбошлаш ўз номи билан мавоза усулидир. Таомилга кўра четга қанча миқдорда мол олиб чиқилса, шунча сўмлик маҳсулот олиб келиниши шарт. Бунга ҳамма сўзсиз риоя қилиши лозим. Аммо, амалда ана шундай бўлмаётгани кишини ташвишлантиради. Масалан, Оҳангарон шифер заводи маъмурияти республикадан четга 26355,3 минг сўмлик маҳсулот юборгани ҳолда бунинг эвазига шу пайтгача мамлакатга ҳеч нарса келтиргани йўқ. Юқоричирчиқ туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги ҳам жами 2249,33 минг сўмлик помидор, пиёз ва бошқа хил маҳсулотларни мол айирбошлаш мақсадида бошқа мамлакатларга юборган эди. Бироқ, у ердан ҳозиргача атиги 28,760 минг сўмлик мол келтирилди, холос. Бўстонлиқ туманидаги Боймирзаев номли жамоа хўжалиги бошқаруви ҳам чет эллик мижозларга 1662,71 минг сўмлик миқдорда деҳқончилик маҳсулотлари етказиб бериб, у ёқлардан ҳеч нарса олиб келмади. Ҳолбуки, чегарадан олиб чиқиб кетилаётган маҳсулот ҳужжатларига мол айрибошлаш мақсадида юборилаётгани товар аниқ-тиниқ ёзилган эди. Вилоятда шу хилда сўзи билан амалий иши бир-бирига тўғри келмаётган корхона, ташкилот ва жамоа хўжаликлари кўп. Биз улардан қонун йўли билан қаттиқ талаб қиламиз, албатта.

— Божхона хизмати ходимлари билан ишлаш, уларни танлаш ва жой-жойига қўйиш ҳамда тарбиялаш соҳасида амалга оширилаётган чора-тадбирлар ҳақида тўхталсангиз?

— Ходимларимиз кундалик иш фаолиятида турли тоифадаги ва турли миллат вакиллари билан мулоқотда бўладилар. Божхона хизматининг ўзига хослиги ҳам уларнинг ниҳоятда пок, юқори малакали, олий маълумотли, маданиятли, билим ва дунёқараши кенг, ғоят қобилиятли ҳамда бир неча касб-корли, чет тилларни яхши ўзлаштирган бўлишини талаб қилади. Биз ходим танлаётганда биринчи навбатда ана шу талабларга нечоғлик жавоб бера олишига асосий эътиборни қаратяпмиз. Уларни ишга қабул қилиш чоғида, албатта, мамлакат тарихи ва ҳозирги сиёсатни, иқтисодиётни билишини тест синовларидан ўтказаётганимиз сабаби ҳам ана шунда. Мен ҳозир ходимларимиз ниҳоятда пок бўлиши керак, деб айтдим. Чунки, божхона ходими пок бўлмаса, ўз манфаатини кўзлайдиган бўлса, давлат манфаатларига жиддий зарар етказиши турган гап. Буни, афсуски ўз фаолиятимизда ҳам бошдан кечирдик. Мусодара қилинган буюмларни нархлаш ва сотишда қонунбузарликларга йўл қўйган ходимлар ҳам бўлди. Божхона ташқи ва ички постларида божларни олишда, юк декларацияларини тузишда жиддий камчиликлар ҳам содир бўлди. Биз эндиликда ана шундай нуқсонларнинг қайта содир бўлмаслиги учун ходимлар билан ишлашни, уларга нисбатан талабчанликни янада кучайтириб боряпмиз. Ташкилий-тарбиявий ишлар фаолиятимизда асосий мезон бўлиб қолди.

Дилдаги гаплар

Шароф БОШБЕКОВ:

«ЙИҒЛАБ ЮБОРМАСЛИК УЧУН КУЛАМАН...»

Мухлисларга Шароф Бошбеков номи яхши таниш. Бир неча фильмларга сценарий ёзган, жумладан мухлисларнинг севимли асари «Темир хотин»ни, «Бундан баттар ҳам бўлиши мумкин эди-ку» дея томошабин қалбидан жой ола билган «Масхарабоз»ни яратган Шароф ака билан бугунги суҳбатимизни бошқача, анъанавий саволлардан холи тузмоқчи бўлдик.

— Шароф ака, кўпчилик мухлисларга сиз «Темир хотин» спектакли билан танилган эдингиз. Кейинроқ эса шу номдаги фильмга сценарий ёздингиз. Демак сизнинг кинодаги ижодингизни шу фильмдан бошланган десак, тўғри бўлса керак?

— Ҳа, чиндан ҳам. Аслида кинода ишлаш ниятим йўқ эди. Фильм яратилишига Мурод Ражабов сабабчи бўлган. Гап шундаки, Мурод ака Ҳамза театрида «Темир хотин» қўйилса, Қўчқор ролини ўйнамоқчи эди. Театр раҳбарияти, спектакль кўпгина театрларда қўйилгани учун рухсат бермади. Кейин Мурод аканинг ўзлари Исамат Эргашевга учрашиб, бир фикрга келганларидан сўнг фильм дунёга келди.

— Шароф ака, назаримда сиз театрни ташлаб, кинога ўтиб кетишингиздан ўзбек театри ўзининг яна бир драматургини йўқотди...

— Тўғри. Ўзимга ҳам театрдан кетишим хиёнатдек туюлади. Ҳозир театрдаги ҳамкасбларим, ҳамфикрларим мендан хафа. Лекин ҳозир кинода ишлаш жараёнида кинобоп асарлар ёзаяпман. Шу пайтгача 6 та фильмга сценарий муаллифи бўлдим.

— «Масхарабоз»ни мустақил суратга олишингизнинг сабаби нимада?

— Биласиз, шоир ёзса уни матбуотга беради. Ўз фикрини китобхонга тўғридан-тўғри етказа олади. Драматург билан мухлис орасида эса, режиссёр деган воситачи бўлади. Режиссёр ёзувчи ўйларининг ҳаммасини, юз фоиз томошабинга етказа олмаслиги мумкин.

Драматургнинг аҳволини қиз чиқарган отанинг аҳволига ўхшатиш мумкин. Сиз қизингизни ўстирасиз, катта қиласиз. Кейинчалик эса бегона бир одамга бериб юборасиз. Бу албатта табиат қонуни. Пьесани ҳам не-не азобда ёзиб, қўш-қўллаб бировга бериб юборасиз. Агар қизингиз маъқул бўлмаган шароитга, бошқа муҳитга тушиб қолса, қанча қайғурсангиз, ёзган асарингиз ҳам шундай аҳволга тушиб қолса, бирдай азобланасиз. Шу пайтгача, ишланган фильмларимдан унча қониқмаганлигим учун бу фильмни ўзим суратга олдим.

— «Масхарабоз» ўзингизнинг ҳам яхши кўрган фильмингизми?

— «Тушов урган тулпорлар» номли пьесани 1983 йили ёзган эдим. Пьеса «Ёшлик» журналида эълон қилинди, «йилнинг энг яхши асари» мукофотини олди, бутуниттифоқ конкурсида совриндор бўлди. «Современная литература» журналида ҳам эълон қилинди. Лекин бу асарни жуда кам театрлар қўйди. Мана, орадан 13-14 йил ўтгач, уни бошқа жараёнга, экран тилига кўчирдим. Бу фильм менга «Темир хотин»дан кўра яқинроқ, ардоқли, маълум маънода автобиографик фильмдир. Фильмдаги воқеа ҳаммаси менинг ҳаётимдан олинмаган-у, лекин ҳар ҳолда баъзилари ҳаётимда бўлган.

— Асардаги воқеалар билан фильмда мутаносиблик борми ёки ўзгаришлар кўпми?

— Кинонинг шартлари, талаби, қонуниятлари бор. Асарда жиддий ўзгариш юз берди. Тасвир воситалари, тили, воқеа кечадиган жойлар ўзгарди. Лекин характерлар, персонажлар ўртасидаги муносабатлар сақланиб қолди. Шакл ўзгаргани билан маъно, айтмоқчи бўлган гапим ўзгармади. Фильмга қўшимча роллар киритдик, баъзи эпизодларни олиб ташладик. Масалан «Масхарабоз» — Тешани ҳеч ким тушунмади. Ўз опаси ҳам тушунмади, севгани бошқага тегди, Жамол отаси ташлаб кетди, отларга озодлик бермоқчи эди, отлар ҳам уни тепкилаб ўтиб кетди. Биз ўзбекнинг «Масхарабози» барибир ўлмайди, ўрнига янги масхарабоз келади деб, фильмга «Масхарабоз» қиз ролини киритдик.

— Фильмга актерларни қандай танладингиз?

— Картинага актерлар, 2-чи режиссер, тасвирчи, бастакор, рассом ва бошқа ходимлар танлашда мен уларнинг қандай мутахассислигига қараб танламадим. Асосий мезонни уларнинг инсон сифатида қандайлигига қаратдим, агарда зўр мутахассис бўлса-ю унинг инсоний фазилатлари бўлмаса, ишлаш қийин бўларди. Мен хурсандман, биз бир-биримизни тушуниб ишладик. Кўпчиликнинг бу биринчи иши эди.

Эргаш Мўминов — театр ва рассомчилик институтида телевидение режиссерлигига ўқийди. Уни Теша ролига таклиф қилиш, мендай режиссёр учун таваккал, ҳатто хавотирли эди. Чунки, унинг ҳам бу биринчи роли эди. Теша бўлмаса, фильм бўлмасди. Театрларда ҳам шу ролга мос актёр бўлмагани учун пьеса саҳналаштирилмади. Бошланишида анча қийналдик, Кейинчалик ишлар юришди, бир-биримизни тушуниб кетдик.

— Шароф ака, ўзингиз ҳам театрда актёр бўлгансиз. Ҳозир кинода ишлаяпсиз. Шундан келиб чиқиб театр ва кино актери ўртасида фарқ катта деб ўйлайсизми?

— Театрда ишлашнинг ҳам, кинода ишлашнинг ҳам ўз қийинчиликлари бор. Шунингдек ўзига хос қулайликлари бор. Ўзим 10 йилча актёр бўлиб ишлаганим учун тажрибамдан биламанки, барибир интизоми, маҳорати жиҳатидан театр актёри устун туради. Чунки у томошабин билан юзма-юз туради, натижада ундан ички интизом талаб қилинади. У ҳар куни ишлайди, бир йилда бир ойгина дам олади. Кинода бўлса, бир ой ишлайди, 11 ой дам олади. Мана шу ҳолат актёрнинг маҳорат даражасидаги фарқниям белгилайди.

Кино актёри учун имконият бисёр, кўп нарса кечиримли бўлади. Ашула айтолмаса, унинг ўрнига бошқа биров ашула айтиши мумкин, юриб кетаётган поезддан сакрай олмаса, ўрнига каскадёр сакраши мумкин, овози ёқимсиз бўлса, бошқа одам унинг ўрнига овоз бериши мумкин. Театрда эса бировнинг овози билан гапириб бўлмайди. Лекин театрда қисқа муддатда тўлақонли образ яратиш қийин. Мана Раъно Зумрад ролини 7 кунда яратди, театрда бу чўпчак туюлади. Албатта доим яхши асар яратиш қийин. Театрда ролни узлуксиз, маълум муддат саҳнада тўхталмасдан ўйнаш керак. Бу эса актёрдан талант, иқтидорни талаб қилади.

— Сизнинг фильмларингизда ҳазил-мутойиба кўп. Лекин ўша ҳазил мутойибанинг ортида халқимизнинг дарди, орзуси яширинган. Нимага сиз айнан шу услубда ижод қиласиз?

— Ҳақиқатни аччиқ дорига ўхшатиш мумкин. Аёлларимизнинг оғир шароити, қисмати ҳақида «Темир хотин»дан бошқача жиддий асар яратиш мумкин эди, лекин бунчалик натижа бермасди. Ҳақиқат аччиқлиги учун уни томошабин ҳазм қила олмасди, биз уни ширин нарсага ўраб бердик.

Мен бир неча фильмлардан, тажрибамдан сўнг, хулоса сифатида билдимки, мен танлаган шу йўл, услуб, энг маъқул йўл, энг асосийси, биз аччиқ дорини сингдириб юборяпмиз.

— Кўпчилик сизни комедия фильмлар яратгани билан ҳаётда ўта жиддий одам дейди.

— Чиндан ҳам жиддий бўлсам керак. Ҳаётда ҳамма нарсага, ҳадеб кулавермайман. Кўпроқ дўстларим мендан davralarда қизиқ нарсалар кутади.

Ҳар бир асарда ёзувчининг ҳис-туйғуси, дарди бўлади. Яқинда «Ўтган кунлар»ни яна бир бор ўқиб чиқдим. Бу асарда ёзувчининг ҳис-туйғуси, йиғиси, исёни, норозилиги ҳам бор. Ҳар бир асарда муаллифнинг норозилиги билан бирга кулгуси ҳам бўлади, у нимадандир, бемаъни иллатлардан кулади. Мен ҳам куламан, мен кулгуни фақат аччиқроқ муносабатдан келиб чиқиб ясайман. Мен йиғлаб юбормаслик учун куламан.

— Съемка пайтида қизиқ воқеалар ҳам бўладими?

— Албатта. Ўзинг яхши кўрган одамлар билан ишласанг кулгули вазиятлар кўп бўларкан. «Масхарабоз» фильмида Тешанинг маслаҳати билан Ҳалима хола товуқларига селитра берадиган ва товуқларнинг сулайиб қоладиган жойи бор. Одамларнинг уйларидан товуқларни йиғиб келдик. Қандай қилсак бўларкан, деб ҳайрон бўлиб қолдик. Аввалига укол қилмоқчи бўлдик. Кейин товуқларнинг ўлиб қолишидан қўрқдик. Болалар бирдан вино ичирамиз, деб қолишди. Магазиндан вино олиб келдик, товуқларнинг оғзига пипетка билан қуйдик. Ўзбекнинг товуғи эмасми, ҳеч нарса бўлмади, унча-мунча нарсага парво қилмади. Охири оғзига қошиқлаб қуйдик. Қарасак кайфи оша бошлади. Селитра берганга ўхшаяпти. Уй эгалариям ҳайрон. Фильмда баъзи товуқлар оёғи осмондан, баъзилари ёнбошлаб ётганлиги шундан.

Теша етаклаб юрадиган сигир ҳам бор. Сигирнинг эгасини зўрға кўндирдик, чунки сигир тез кунларда туғадиган экан. Сигир роса қийналди, йўқ, ҳайриятки охиригача чидаб берди. Лекин охирги кадрни олиб бўлгач, сигирнинг эгасига раҳмат айтиб бўлган ҳам эдимки, сигир Эргашни орқасига шохи билан бир уриб ўчини олиб қўйди.

— Шароф ака, ҳозир қандай фильм устида иш олиб бораяпсиз? Келгусидаги режаларингиз ҳақида ҳам тўхталсангиз?

— Ҳозир «Фарҳод + Ширин» шартли ном билан замонавий мавзудаги миллий мусиқий комедия устида ишлаяпман. Фильм Козим Қаюмов ва Кумуш Раззоқоваларга бағишланган. Ролларни Р. Зокирова, Д. Икромова ва бошқалар ижро этишади. «Шариф, Маруф», «Тилла бола», «Масхарабоз»да бирга ишлаган бастакор Анвар Эргашев билан бу гал ҳам бирга ишлаймиз. Анча-мунча режаларимиз бор. Мана ҳозир республикада кино ижара ташкилоти қошида янги «Мадинафильм» студияси ташкил қилдик. Ҳозир бу гапни эшитган одам мийиғида кулиб қўяди, чунки бунга асос бор. Сабаби ҳозир кунора битта янги студия ташкил бўляпти-ю, кутган натижаларни турли сабабларга кўра бермаяпти. Биз ҳаммасини ҳисобга олиб, янги режалар туздик. Худо хоҳласа, «Фарҳод + Ширин» биринчи ишимиз бўлади. Ундан кейин «Тентак фаришталар» фильмини суратга оламиз. Ҳозир сценарийси тайёр. Бу фильм кинодаги ишимда бурилиш бўлади. 7 та фильмдан сўнг, 1-чи босқич тугаб, 2-чи босқичга ўтаман. Фильм жиддий. Жанр жиҳатдан эмас, гап, мазмун жиҳатдан жиддий.

— Мазмунли суҳбатингиз учун раҳмат. Биз кўп минг сонли мухлисларингиз номидан сизга ижодий баркамоллик, соғлиқ-саломатлик, келгусидаги режаларингизга омад тилаймиз.

Суҳбатдош Феруза АБДУРАҲМОНОВА.

Ёзувчи ва режиссёр Шароф Бошбеков (чапдан иккинчи) иш пайтида.

Футбол

МЕҲМОНЛАР УСТУНЛИГИДА

Мамлакат футбол биринчилигининг шанба ва якшанба кунлари бўлиб ўтган 13-тур ўйинларининг аксариятида меҳмонлар устун келди. «Политотдел» ва «Чирчиқ» футболчилари эса ғалабага эришдилар.

Олий табақа жамоаларининг бу галги ўйинларида меҳмонларнинг қўли баланд келди. 8 та учрашувнинг 5 тасида улар ғалаба қозондилар. Фақат икки ўйинда — «Политотдел» ва «Чирчиқ» вакиллари учрашувни ўз фойдаларига ҳал қилишди, битта ўйин дуранг натижа билан якунланди.

Кейинги учрашувларни кўтаринки руҳда ўтказаётган вилоятимиз вакиллари — «Политотдел» футболчилари ўз майдонларида Самарқанднинг «Динамо» жамоасини қабул қилишиб, 2:0 ҳисобида устун келишди. Тўпларни биринчи ва иккинчи бўлимларда Жаъфор Ирисметов киритди. «Чирчиқ» футболчилари ҳам уч очкони қўлга киритдилар. Улар Муборакнинг «Машъал» жамоасини 1:0 ҳисобида енгишди.

Биринчиликда ҳамон пешқадамлик қилаётган Фарғонанинг «Нефтчи» футболчилари бу турда ғалабага эришиб, уч очкога эга бўлишган бўлса-да, уларнинг Марғилондаги «Атласчи» билан бўлган ўйини ниҳоятда оғир кечди. Буни ҳисоб ҳам кўрсатиб турипти. «Нефтчи» аранг 4:3 ҳисобида устун келди. Марказий ҳарбий спорт клуби Термизда маҳаллий армиячиларни 2:1, Бухоронинг «Нурафшон» футболчилари эса сафарда «Янгиер»ни 1:0 ҳисобида енгдилар. «Пахтакор» ўз майдонида Жиззахнинг «Сўғдиёна» жамоаси билан бўлган учрашувда биринчи бўлиб муваффақиятга эришган бўлса-да, (тўпни 25-минутда Равшан Бозоров киритди) ўйинни 1:2 ҳисобида бой берди. Биринчи бўлимнинг ўзида У. Алматов ҳисобни тенглаштирди. 72-минутда эса Е. Ералиев «Сўғдиёна»ни олдинга олиб чиқди. Наманганнинг «Навбаҳор» футболчилари Андижонда «Наврўз» жамоасини 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратдилар. Тошкентдаги тракторсозлар ўйингоҳида майдон эгаларининг Қўқоннинг «Темирйўлчи» жамоаси билан бўлган учрашуви 3:3 ҳисобида тугади.

Енгил атлетика

17 ТА МЕДАЛЬ БИЛАН ҚАЙТИШДИ

Ўзбекистон енгил атлетикачилари Алматида бўлиб ўтган халқаро турнирда 8 та олтин, 9 та кумуш ҳамда бронза медалларига сазовор бўлишди.

ҚОЗОҒИСТОН пойтахтида машҳур спортчи Гусман Косанов хотира-соврини учун бўлиб ўтган енгил атлетикачиларнинг халқаро мусобақаларида Ўзбекистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон ва Қозоғистон вакиллари иштирок этдилар. Ватандошларимиз 23 тур бўйича қатнашдилар. Вакилларимиз бир қатор турларда жуда юксак натижага эришдилар. Жумладан В. Зайцев найзани 80 метр 20 сантиметрга, В. Попов дискани 60 метр 50 сантиметрга иргитган бўлса, К. Сарнацкий 8 метр 01 сантиметр узунликка сакради. О. Воронина уч ҳатлаб сакрашда 13 метр 36 сантиметр натижага эришди. А.Файзулов 400 метрга югуришда 47,89 секунд вақт кўрсатиб, спорт устаси талабини бажарди. Номлари қайд этилган бу спортчиларимизнинг ҳаммаси мусобақада биринчи ўринни эгаллашди.

ХАММА ерда бўлгани каби Акмал Икромов туманидаги Асадулла Хўжаев номли 75-мактаб битирувчилари ўз устозларига берган билим ва тарбиялари учун миннатдорчилик изҳор этдилар. Устозлар эса ёшларга мустақил ҳаёт ва ўқишда муваффақият тиладилар.

Суратда: мактаб битирувчилари мураббийлари даврасида.

Сураткаш Р.АЛЬБЕКОВ.

ХЎЖАҚЎРҒОНЛИК ФАХРИЙЛАР

Хоинона уруш ҳақидаги совуқ хабар мамлакатга қора қуюндек қулоч ёзган кезда Тошкент шаҳри яқинида жойлашган хушманзара Хўжақўрғон қишлоғида атиги олти юздан зиёд аҳоли яшаганди.

Қардош миллатлар қатори шу қишлоқнинг 171 нафар норғул фарзандлари узоқда жанг қилишга отланди, бу эса меҳнатга яроқли эркакларнинг деярли ҳаммаси эди. Уларнинг баъзилари оилали, аксарияти эса ҳали ўз қайлиғини никоҳ гўшангасига олиб кирмаган эди.

Дала ишларини, пилла қурти боқишни, молхона, отхона ташвишларини тўй, аза, фарзандлар тарбияси вазифаларини «ҳамма нарса фронт учун» шиори остида бажариладиган ўта оғир давлат режаларини бажариш қариялар, аёллар, ногиронлар ва ёш болаларнинг зиммасига тушди. Улар кундузни-кечга улаб ярим тўқ, ярим оч, жазирама офтоб тагида, қаҳратон қиш совуғи азобида фидокорона меҳнат қилдилар. Топган тутганларининг ҳаммасини фронтга холис бердилар. Ўзлари кунжара, қанд лавлаги, зоғора нон едилар, гўштсиз шўрва ва қандсиз чой ичдилар. Очарчиликдан, касалликдан, уруш йилларида бўлган қаттиқ совуқдан нобуд бўлган фарзандларини, жигар-бандларини дафн этдилар.

— Мен 6—7 яшар ўғлим Обид билан эски уйларни, нураган пахса деворларни, мол гўнгини замбилга солиб пахтазорга ўғит сифатида таширдик. Болам бечора оч бўлса ҳам инграмас фақат «Ойижон, адам қачон душманни енгиб уйга қайтиб келадилар», — деб сўрарди. Кичкинам Олимхўжани эплолмадим. Очликдан, касалликдан шишиб нобуд бўлди. Турмуш ўртоғим урушдан ногирон бўлиб қайтиб келгандан сўнг бутун қишлоқ аҳли кўрган азобни, оиламиз бошига тушган мусибатни билдилар. Оллоҳга шукрки, қаддимизни тиклаб олдик, қўша-қўша фарзандлик бўлдик, болаларни улғайтириб ўқитдик, ҳар бири обрўси ўзига яраша таниқли ҳурматли инсон бўлиб етишди. Афсус уларни отаси

Ўтганлар ёди

— уруш йилларида менга устун бўлган катта ўғлим ҳам бу кунларга етиб келмай вафот этдилар, — дея хотирлайди турмуш ўртоғини урушга жўнатиб, икки фарзанди ва қайнонаси билан қолган Набирахон ая. Қишлоқда халқимизга хос бўлган сабр-тоқат, диёнат, вафодорлик ўз оиласига, юрт-элига, ватанига садоқат ҳукм сурарди.

Хўжақўрғондан уруш қилишга отланган йигитлардан 79 нафари жанг майдонларида, Гулаг лагерларида қурбон бўлдилар. Уларнинг оиласи...«эрингиз, (отангиз, акаукангиз) Ватанни немис газандаларидан ҳимоя қилиб қаҳрамонона ҳалок бўлди. У Россия (Белоруссия, Украина ёки Европанинг бирорта давлатининг) фалон шаҳри (ёки қишлоғида) биродарлик қабристонига дафн этилди...» каби юракни тилка-пора қиладиган қора хат ёки бўлмаса «йўқолди», «қидирувда» мазмунидаги ушлаган қўлни, ўқиган кўзни куйдирадиган хабарнома олдилар. Қорахатнинг эса озгина далда берувчи томони бор эди.

Ҳа, уруш йиллари тарих бағрига жойланди. Ундан буён қанча сувлар оқиб кетди, қанча қулун ўсиб той бўлди, тулпор бўлди...

Фронтдан қайтган 92 нафар йигит қишлоқда оила уруғини сочди.

Қайтмаганларнинг эса ҳарбий кийимда тушган сувратлари хонадонларнинг тўридан жой олган. Гоҳ сиёҳда, гоҳида қаламда, йўлда-чўлда шошилиб ёзилган учбурчак мактублар аскарнинг онаси ёки ёрининг юрак тўрида сақланди. Эрта-кеч дастурхон атрофида, дуода уларнинг номи тилдан тушмади.

Ғалабанинг 50 йиллиги байрами муносабати билан қишлоқ марказидаги тепаликка ёдгорлик ўрнатилди. Қаддини ғоз тутиб бир қўлида автомат билан олдинга интилиб турган аскар сиймоси Хўжақўрғон аҳли учун ҳамюртларининг азиз хотирасини эрта-ю кеч эслатиб туради.

Ҳозирда қишлоқда яшаётган 14 нафар уруш фахрийси ёдгорлик ёнидан ўтган-кетганда «жойинг жаннатда бўлсин, биродар», — дейишади. Бу гапнинг остида қанча хотира-ю, эсдалик борлиги бошқаларга унчалик маълум эмас.

Зоҳид СОБИРОВ,
техника фанлари номзоди, доцент.

«Қорадори—95» операцияси

ЗАҲРИ ҚОТИЛГА ЙЎЛ ЙЎҚ

БУ воқеага унчалик кўп бўлгани йўқ. Тошкент вилояти ДАН бошқармасининг «Чиноз» масканида йўл патруль хизмати нозирлари Г.Рахимов ва Н.Маҳкамовлар одатдагидай ўз хизмат вазифаларини бажараётган эдилар. Уларнинг эътиборини нарироқда тўхтаб, сўнг яна юриб кетган давлат белгиси 46-74 ТНП бўлган КаМАЗ автомашинаси ўзига тортди. Нозирлар «саросимага тушиб қолганида бир гап бор», деган шубҳа билан автомашинани тўхтатишни буюришганида ҳайдовчи нима қилишини билмай кўзи олма-кесак териб қолди. Машина «Узагротеплица»га қарашли экан. Уни текширишганида хайдовчидан гиёҳванд модда — наша топилди.

Тошкент вилояти ИИБ ДАН бошқармаси ходимлари гиёҳванд моддаларнинг ғайри-қонуний равишда тарқатилишига қарши бир қатор ибратли ишларни амалга оширмоқдалар. ДАН нозирлари томонидан шу йил давомида гиёҳванд моддаларни олиб кетаётган 36 кишининг ушлангани бунинг яққол далилидар. Улардан турли хилдаги 4,8 килограмм гиёҳванд моддалар олинди.

Шу кунларда республикамиз бўйича «Қорадори-95» тадбири ўтказилмоқда. Шу сабабли вилоятнинг барча шаҳар ва туманларида 23 та қўшимча гуруҳлар ташкил этилиб, уларда 280 нафар ДАН ходимлари иштирок этмоқдалар. Улар ички ишлар бошқармасининг бошқа хизмат вакиллари билан яқин ҳамкорликда иш олиб бормоқдалар, Халқ ва тартиб посбонларининг бундай ҳамкорлиги самарали бўляпти, албатта. Тадбирда иштирок этаётган жамоатчиликнинг 135 нафар вакиллари ҳам катта ёрдам бермоқдалар.

Гиёҳванд моддаларни ғайри қонуний тарзда тарқатувчи кимсаларнинг барча ҳатти-ҳаракатларини йўққа чиқариш учун ДАН ходимлари янги техника ва бошқа воситалар билан таъминландилар. Улар хизматига ҳатто махсус ўргатилган итлар ҳам топшириб қўйилди. Шундай қилиб вилоятимизга четдан қора оғу кириб келишининг олдини олиш учун етарли тўсиқ қўйилди. Шубҳа уйғотган ҳар бир енгил ва юк автомашиналари пухта текширувдан ўтказилмоқда.

Афсуски, баъзи нопок шахслар текин бойлик орттириш мақсадида уй ва дала ҳовлиларида гиёҳванд моддаларни етиштириш билан ҳам шуғулланмоқдалар. Улар қора оғу уруғини кўзга ташланмайдиган ерларга сепиб ўстиряптилар. ДАН ходимлари томонидан вилоят йўллари атрофидаги 2613 квадрат метр майдонда таркибида гиёҳванд моддалар бўлган ёввойи ўсимликлар йўқ қилинди. Давлат, жамоат ва йўл хўжалиги идораларининг вакиллари иштирокида маъмурий баённомалар ҳамда далолатномалар тузилди.

Вилоят йўлларида спиртли ичимлик ичиб ёки гиёҳванд модда таъсирида маст бўлган кишиларнинг автомашина бошқаришига йўл қўймаслик мақсадида наркология хизмати ходимлари ёрдамидан ҳам самарали фойдаланиляпти. Ўзаро ҳамкорликда ўтказилаётган тадбирлар ўзи билмай ёки яхши тушунмай бу хавфли йўлга кириб қолаётган кўпгина кишиларга маъмурий жазо бериш билан бирга уларнинг махсус касалхоналарда даволанишига ҳам ёрдам бераётир.

Вилоятимизда «Қорадори — 95» тадбири давом этмоқда. У оғунинг юртимизга кириб келишига, гиёҳванд моддалар етиштириш ва тайёрлаш билан шуғулланаётган кимсаларга қарши қаратилгандир.

И.САЙДИКАРИМОВ,
Тошкент вилояти ИИБ ДАН Бошқармаси тарғибот бўлимининг ходими, милиция лейтенанти.

ЎРГАНГАН КЎНГИЛ...

ТРАНСПОРТ милицияси «Қорадори-95» тадбирида фаол қатнашяпти. Узоқ ва яқин манзилларга қатнайдиган поездларда текширишлар ўтказилмоқда. Яқинда ички ишлар ходимлари Тошкент-Ангрен поездининг 3-вагонида кетаётган Саидмурод Юсуповнинг буюмларини текшириб, тўққиз дона бир мартали шприц ва қорамтир рангли суюқлик билан тўлдирилган шишачаларни топиб олишди. У гиёҳванд модда экан. Уйини бориб кўришганида 11,8 килограмм кўкнори ва 60 грамм миқдорида қора дори топилди.

Тошкент - Жанубий транспорт ички ишлар ходимлари яқинда беш йил озодликдан маҳрум бўлиб қайтган Мурод Усмонов уйига боришганида унинг томорқаси гиёҳванд моддалар берадиган ўсимликлар билан бандлиги маълум бўлди. Ички ишлар ходимлари жами 81 килограмм тош босган кўкнори, 300 грамм марихуана ва 50 грамм қора дорини йўқ қилиб ташладилар. М.Усмонов қилмиши учун тегишли жойда жавоб берадиган бўлди.

Ф.АБДУРАЗЗОҚОВ,
транспорт ИИБ шахсий таркиб билан ишлаш хизмати нозири.

ЭЪЛОНЛАР

Халқлар дўстлиги саройида
27 июнь соат 19.00 да
Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари байрами шарафига

КАТТА КОНЦЕРТ

Ўзбекистон халқ артистлари
Насиба Абдуллаева, Ғуломжон Ёқубов
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар
Нуриддин Ҳайдаров, Матлуба Дадабоева
Қозоғистонда хизмат кўрсатган артист
Азим Муллахонов
Кулги усталари:
Муҳиддин Дарвишев, Мирза Ҳолмедов, Собит Асомов
таниқли хонандалар:
Гулбаҳор Эрқулова, Абдулҳай Каримов, Равшан Комилов, Дониёр Тошмуҳамедов

«ШОДЛИК» АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИ, «ТУРКИСТОН» ГУРУҲИ

Дастурни Ўзбекистон халқ артисти Теша Мўминов олиб боради.

Концерт режиссери — Марат Азимов.

Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида сотилмоқда.

Жамоалардан буюртмалар олинади.

Концерт ташкилотчиси — Ўзбекистон Республикаси матбуотини қўллаб-қувватловчи жамғарма, (Тел: 44-37-86, 44-37-87, 44-32-14).

Тошкент тумандаги 12-ўрта мактаб томонидан ПЎЛАТОВ Хайрулло Омонуллаевич номига берилган АУ № 272401 рақамли аттестат йўқолганлиги сабабли
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOŞKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Муҳаррир: Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: *хатлар ва оммавий ишлар бўлими:* 33-40-48 *Эълонлар:* 33-99-15, 32-57-27.

• Мақолалар, эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун муаллифлар, реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

• Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-0241. 17198 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.

"Шарқ" нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 20.00. 1 2 3 4 5 6